

Filosofická fakulta University Karlovy v Praze

Katedra pedagogiky

DIPLOMOVÁ PRÁCE

PRÁCE VÝCHOVNÉHO PORADCE NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE EDUCATIONAL CONSULTANT AND HIS WORK AT THE BASIC SCHOOL

Martina Malá
Kombinované studium

Akademický rok 2006/2007

Vedoucí práce: PhDr. Hana Krykorková, CSc.

Konzultant : Mgr. Michaela Vítečková

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité prameny a literaturu.

Zvoleněves, 2.6.2007

Martina Malá

Obsah

Úvod	5
I. Teoretická část	
1. Historie výchovného poradenství	6
1.1. Vymezení poradenství	8
1.2. Výchovné poradenství	8
1.3. Typy problémů na základní škole	8
2. Náplň práce výchovného poradce	10
2.1. Práce s problémovými žáky	10
2.1.1. Školní neúspěšnost	11
2.1.2. Problémy chování	11
2.1.3. Specifické poruchy učení	16
2.1.3.1. Metody nácviku čtení	21
2.1.3.2. Metody nácviku psaní	23
2.1.3.3. Metody nácviku matematických dovedností	23
2.1.4. Problémy s přechodem z I. na II. stupeň základní školy	23
2.1.5. Náhlé zhoršení prospěchu a chování	23
2.2. Práce s nadanými žáky	24
2.2.1. Základní modely používané ke vzdělávání mimořádně nadaných žáků	27
2.2.2. Výuka mimořádně nadaných žáků na základní škole	27
2.3. Volba povolání a profesní orientace	28
2.4. Prevence sociálně patologických jevů	29
2.5. Spolupráce s odborníky	30
II. Praktická část	
1. Cíl	32
1.1. Charakteristika školy	32
1.2. Práce výchovného poradce	34
1.3. Minimální preventivní program	48
III. Integrace dívky se zbytky zraku do základní školy	
1. Zdůvodnění volby tématu	61
1.1. Tyflopedie, možnosti vzdělávání nevidomých	61
1.2. Kláštrina diagnóza	61
1.2.1. Rodinná anamnéza	62
1.3. Předškolní období	62
1.4. Zhodnocení Kláštriných schopností při nástupu do školy	63
1.4.1. Důvody pro integraci do základní školy	63
1.4.2. Personální zajištění	64
2. Návrh organizační formy vzdělávání, rozsah individuální péče	64
2.1. Cíl vzdělávání žáka, doporučené pedagogické postupy	65
2.2. Návrh na dalšího pracovníka podílejícího se na práci	67
2.3. Materiální vybavení, předpokládané finanční navýšení	67
2.4. Zpracování individuálního vzdělávacího programu	68
2.4.1. Český jazyk	68
2.4.2. Matematika	68
2.4.3. Vlastivěda, zeměpis, dějepis	70
2.4.4. Prvouka, přírodověda, přírodopis	71
2.4.5. Fyzika, chemie	71
2.4.6. Cizí jazyky – anglický a německý jazyk	72
2.4.7. Výtvarná výchova a pracovní činnosti	73
2.4.8. Tělesná výchova	73
3. Spolupráce s rodinou	73
4. Výsledky SCIO TESTŮ	73

5. Výstupní hodnocení	76
6. Rozhovor s Klárou	77
7. Ukázka Klářiných slohových prací	78
IV. Závěr	79
V. Seznam použité literatury	80
VI. Resumé, Summary	81

Úvod

Výchovné poradenství na základní škole představuje celou řadu činností, které mají za úkol zabezpečit zdárný průběh výchovného a vzdělávacího procesu. Těžiště práce výchovného poradce tkví v práci s problémovými žáky. Opomíjenou součástí práce výchovného poradce je práce s nadanými žáky. V obou případech je nutná spolupráce třídního učitele, vyučujících jednotlivých předmětů a výchovného poradce, který se poté obrací na odborné pracovníky a instituce, další složkou práce je prevence sociálně patologických jevů a volba povolání a profesní orientace.

Součástí mé práce je teoretický rozbor výchovného poradenství zaměřený na hlavní typy problémů na základní škole, v praktické části jsem se zaměřila na koncepci práce výchovného poradce na konkrétní základní škole a na možnosti integrace nevidomého dítěte do „běžné“ základní školy.

Zároveň bych chtěla poděkovat výchovné poradkyni paní Mgr.Evě Hanákové za spolupráci při zpracování diplomové práce a za poskytnutí cenných rad a Kláře za rozhovor a přístup k osobním materiálům a slohovým pracím.

I. Teoretická část

1. Historie výchovného poradenství

První poradenské instituce vznikaly v době první republiky. Nebyly však zřizovány resortem školství. Jejich hlavní náplní byla poradenská činnost v oblasti volby povolání. Pro tento účel byl zřízen *Psychotechnický ústav Masarykovy Akademie práce*.

V roce 1921 vzniklo *Ústředí poraden pro volbu povolání*. V. Chmelař zřídil na Moravě 70 poraden pro volbu povolání. Všechny ostatní problémy, které se týkaly vzdělávání řešila zdravotnická zařízení.

Po Únoru 1948 byly všechny poradenské instituce zrušeny. Po určité době nepříliš efektivního plánování a rozmisťování absolventů škol se poradenství do škol vrátilo. Opět se jednalo zejména o poradenství v oblasti volby povolání.

V 50.-60. letech 20. století vznikaly první psychologicko-výchovné poradny. V druhé polovině 60. let 20. století začínají fungovat krajské pedagogicko-psychologické poradny.

V této době existovala 2 pojetí poradenství- jedno více spjaté se školstvím, blíží se nynější školní psychologii a poradenství ve školství, více spjaté s komunistickou ideologií.

Byla akcentována silnější propojenost poradny se školou, poradenství se orientovalo na systém profesní orientace a předškolních prohlídek. Tento systém měl poskytnout služby co největšímu počtu klientů.

Ve druhé polovině 70. let (1976 – 1977) byla zřízena síť okresních pedagogicko-psychologických poraden (OPPP).

Systém : Základní poradenství poskytuje třídní učitel. V momentě, kdy si učitel neví rady, obrátí se na výchovného poradce, který má speciální vzdělání a je spojkou mezi učitelem a OPPP.

Vrcholovou institucí byl *Výzkumný ústav pro mládež a výchovné poradenství při Pedagogické fakultě v Praze*, který vedla prof. Marta Klímová. Ústav vydával časopis *Výchovný poradce*, organizoval kvalifikační vzdělávání pro výchovné poradce.

Po roce 1989 byly zrušeny krajské pedagogicko-psychologické poradny (1991-1993) a byl zrušen Ústav.

V roce 1990 začala vznikat *Speciální pedagogická centra*, od roku 1995 vznikala *Střediska výchovné péče*.

Současný systém pedagogicko-psychologického poradenství :

- **Výchovní poradci na školách:** základní úroveň poradenství. Jsou to učitelé se speciálním postgraduálním vzděláním. Učitelé a rodiče se na něj obracejí o radu při řešení problémů výchovného a vzdělávacího charakteru. Výchovný poradce je spojkou mezi školou a pedagogicko-psychologickou poradnou. Na některých školách působí školní psycholog a speciální pedagog.
- **Pedagogicko-psychologické poradny :** Na tuto instituci se mohou obracet jak rodiče žáků, tak učitelé, ale v tomto případě je nutný souhlas rodičů s vyšetřením dítěte. V poradnách pracují psychologové, speciální pedagogové a sociální pracovníci. Psychologové se zaměřují na diagnostiku a vedení klientů. Na diagnostiku poruch učení a chování se zaměřují speciální pedagogové.
- **Speciální pedagogická centra:** Jsou určena pro pomoc handicapovaným dětem, jejich rodičům a učitelům. Do těchto center docházejí děti integrované v běžných školách. V centrech pracují speciální pedagogové, psychologové a sociální pracovníci. Speciální pedagogové se věnují především diagnostice, nápravou specifických potíží a zpracováním individuálních vzdělávacích programů. Navštěvují kmenové školy integrovaných žáků a poskytují rady vyučujícím těchto žáků.
- **Střediska výchovné péče:** Soustřeďují se na prevenci a terapii sociálně patologických jevů a na prevenci v této oblasti. Zabývají se výchovnými problémy, starají se o klienty se závažnými poruchami chování, u nichž už nestačí péče výchovného poradce a OPPP. I zde pracují psychologové, speciální pedagogové a sociální pracovníci. Psychologové se zabývají psychoterapií-individuální, skupinovou nebo rodinnou či sociálně psychologickým výcvikem. Preventivní programy jsou náplní práce speciálních pedagogů. Ti se dále zabývají prací s problémovými jedinci.

Klientům těchto středisek nebyla nařízena ani ústavní ani ochranná výchova. Střediska se zabývají řešením školních, rodinných a psychických problémů, při zneužívání návykových látek, gamblerství, při projevech asociality.

Střediska zajišťují ambulantní i internátní péči.

1.1. Vymezení poradenství

Poradenství představuje specifickou oblast aplikované pedagogiky a psychologie. V nejširším pojetí je poradenství zaměřený a řízený proces, ve kterém poradce řeší s klientem aktuální problém, pomáhá klientovi hledat a dosahovat osobní cíle a nacházet cesty pro lepší využívání vlastních možností. Klientem v běžném poradenství jsou jedinci duševně zdraví, kteří pouze pociťují osobní nebo sociální problém.

1.2. Výchovné poradenství

Pojem výchovné poradenství (školní poradenství, pedagogicko psychologické poradenství) se používá pro poradenské aktivity v oblasti školství. V České republice je to organizovaná soustava speciálních odborných poradenských služeb pro výchovu a vzdělávání dětí a mládeže. K hlavním úkolům patří pomoc při rozvíjení osobnosti dětí a mládeže ve vzdělávacím procesu, při řešení problémů, vznikajících v tomto procesu (problémy učení a chování, sociálně patologické jevy) a problémů týkajících se profesní orientace.

Výchovné poradenství poskytuje služby dětem od 3 let do ukončení vysokoškolského vzdělání.

1.3. Typy problémů na základní škole

Poradenství ve školním prostředí se zabývá pouze dětmi, které netrpí závažnou duševní poruchou, potřebují jen řešit nějaký aktuální problém. Možné problémy můžeme členit podle místa výskytu problému, podle příčin vzniku problému.

- **Problémy ve škole**

Patří mezi nejčastější poradenské problémy zejména proto, že většina rodičů chápe školní výsledky jako základ úspěšnosti svých dětí v budoucnosti.

Žáci vstupující do školy mohou mít problémy s adaptací na školní prostředí, související se školní nezralostí a nepřípraveností na školu, s nedostatkem motivace, pomalým pracovním tempem, nesoustředěností, nedostatkem pracovních návyků, sociokulturním handicapem. Tyto problémy jsou u většiny dětí odhaleny již v mateřské škole a při zápisu do základní školy je rodičům nabídnuta možnost odkladu nástupu do základní školy, popř. pokud je na základní škole zřízena přípravná třída, možnost nástupu do této třídy.

Malá sociální přizpůsobivost, nedostatky v sociálních dovednostech mohou vést k tomu, že se dítě obtížněji zařazuje do kolektivu.

Ve škole se tak mohou projevit dosud neodhalené problémy, jako je nerovnoměrnost schopností, nepodnětnost rodiny. Typickým příkladem poruchy odhalené až na základní škole jsou specifické poruchy učení.

- Problémy chování

Za problémové chování je považována takové chování, které odporuje normám daného sociálního prostředí. Na problémovém chování se podílejí nejen konkrétní projevy dítěte, ale i pravidla, podle kterých se toto chování posuzuje. Některé problémové chování může být jen normálním projevem vývojového stadia dítěte.

Problémy se většinou stupňují v období puberty, kdy jsou emoční reakce nápadnější a méně přiměřené a projevují se impulzivitou a nedostatkem sebeovládání. Konflikty bývají častější a vztahy k okolí jsou napjatější.

Výchovné problémy spočívají v nedostatečném osvojení norem, v nedostatečné a nedůsledné výchově v rodině. Ve škole se pak tyto problémy projevují jako nekázeň, lhaní, podvádění, krádeže, záškoláctví a šikana.

- Problémy v rodině

Rodina formuje u dítěte nejen pozitivní, ale i negativní návyky. Problémy může způsobovat rodina, která se odlišuje od běžných norem svým životním stylem, rodina nefunkční, rozpadající se, rodina asociální až patologická, která dítěti neposkytuje dostatek péče a podnětné prostředí. Problémy mohou nastat také u dětí se sociokulturní, etnickou nebo rasovou odlišností.

Velmi závažné je zjištění týrání zneužívání dítěte příslušníkem rodiny. Opačným protipólem může být mimořádně náročná a ochraňující rodina.

Spolupráce výchovného poradce s oběma typy rodin je velmi problematická. První typ rodin většinou nespolupracuje vůbec a o školní výsledky svého dítěte nejeví žádný zájem. Druhý typ rodin si problém odmítá připustit a rodiče většinou odmítají změnit své chování a vztah k dítěti.

- Problémy u dítěte

Tyto problémy spočívají v možných onemocněních nebo vývojových problémech, u nichž závisí zejména na typu a stupni handicapu a zda tento handicap dovolí zařadit toto dítě do běžné základní školy, popřípadě jej v rámci základní školy integrovat.

- Volba povolání

Volba povolání je nejstarší poradenskou aktivitou. Jedná se o poskytování základních informací a vedení žáků k volbě budoucího vzdělávání.

Žákům pomáhá výchovný poradce, zájemci se mohou obrátit na pedagogicko-psychologickou poradnu, kde žákům a jejich rodičům na základě výsledků testů poskytnou pracovníci informace ohledně možností dalšího studia dítěte.

2. Náplň práce výchovného poradce na základní škole

2.1. Práce s problémovými žáky

Výchovný poradce se ve své školní praxi často setkává s různými typy problémů svých žáků. Proto řešení problémů představuje značnou část působení výchovného poradce na základní škole. Pojem „problémový žák“ je velmi široké. Označení jedince za problémového je podle Vágnerové(2000) dáno nejen jeho projevy, které se liší od všeobecně přijímané normy a bývají v rozporu s běžnými požadavky nebo očekáváními, ale závisí na interpretaci těchto projevů ze strany pedagoga.

Označení žáka za problémového je signálem pro potřebu odborné pomoci. Pokud jsou metody možné nápravy mimo kompetence výchovného poradce, je třeba obrátit se na odbornou pomoc.

2.1.1. Školní neúspěšnost

Ve škole jsou žáci hodnoceni podle výkonů, které průběžně dosahují. Úroveň naučeného, kvalita osvojených dovedností a získaných vědomostí se ověřuje prostřednictvím výkonu, žák je klasifikován stupnicí pěti známek. Pěkné známky slouží jako potvrzení úspěšnosti v plnění požadavků školy. Potřeba získat pěknou známku je přirozenou motivační tendencí školáků.

Předpoklady k dosažení úspěchu nejsou u všech žáků stejné. Některé děti nemají dostatečnou úroveň rozumových schopností, které se při odborných vyšetřeních projeví snížením inteligence do pásma podprůměru (IQ 71-85) nebo na rozhraní průměru a podprůměru (IQ 86-90). Toto snížení inteligence může souviset s organickým poškozením mozku například při porodu. Dále se může dojít se spojením nižšího nadání s nepodnětným prostředím rodiny či zanedbáváním dítěte ze strany rodiny.

Dalšími faktory ovlivňujícími školní úspěšnost jsou motivace, dostatečné sebevědomí a kvalita pozornosti. Nároky kladené na dítě ve škole usnadňují i pracovní návyky, které si dítě přináší z rodiny.

Za děti handicapované v této oblasti můžeme považovat děti z nepodnětného prostředí a děti z nižších sociálních vrstev. Tyto děti mívají při vstupu do školy i nedostatečnou slovní zásobu.

U žáků na II. stupni může na úspěšnost či neúspěšnost působit i schopnost učit se, zorganizovat si domácí přípravu. Většina žáků se vzhledem k relativní snadnosti učiva na I. stupni do školy nijak soustavně nepřipravovala a k těmto dovednostem je nikdo nevedl.

Pro výchovného poradce je velmi důležitá diagnostika původu školní neúspěšnosti, rozlišujeme tyto 3 kategorie :

- příčinou školního neúspěchu je nedostatečná úroveň rozumových schopností
- příčinou školního neúspěchu je nerovnoměrné nadání, často jde o specifické poruchy učení
- příčinou školního neúspěchu je porucha jiných schopností či mimointelektových vlastností.

Je proto nutné speciální vyšetření v PPP, kde kromě stanovení příčin doporučí další přístup k danému žákovi. Je velmi důležitá i spolupráce s rodinou žáka.

Mnozí rodiče mají na své děti zvýšené požadavky, které nemohou děti z objektivních příčin splnit. Dochází pak k nesmyslnému přetěžování dětí v rámci domácí přípravy.

Úlohou vyučujících ale i výchovného poradce je působit na rodiče tak, aby jejich přání a nároky byly v souladu s možnostmi dítěte.

Výchovný poradce se setkává i s případy, kdy jsou rodičům školní výsledky jejich dítěte lhostejné a se školou nespolupracují. Těmto dětem mohou pomoci pouze vyučující, jejich možnosti jsou však omezené. Velkou roli hraje motivace, pochvala za sebemenší úspěch či pokrok, ocenění snahy, zapojení do aktivit, ve kterých může daný žák vyniknout (sportovní oblast, výtvarná oblast,...), které mohou pomoci dítěti zvýšit sebevědomí a snížit nechuť ke škole.

Na II.stupni pracují pedagogové s dospívajícími, kteří v tomto období mění svůj vztah ke škole a školní úspěšnost přestává být pro ně důležitá. Mnozí úplně ztrácí motivaci k dosažení lepších výsledků, neobávají se špatných známek, zejména pokud již 1 třídu na II.stupni opakovali. Jsou si vědomi toho, že podle zákona již znovu propadnout nemohou. V tomto věku se žáci neobávají ani špatných známek z chování. K práci a učení tyto žáky nelze přinutit násilím, hlavní roli hraje nalezení vhodného způsobu motivace.

2.1.2. Problémy chování

- Problémy spojené s hyperaktivitou

Hyperaktivita je posuzována jako odchylka v oblasti aktivační úrovně. Hodnota aktivační úrovně je vrozená a výchovným působením ji nelze příliš měnit. U dětí školního věku se očekává, že budou schopny svoji aktivitu ovládat a své chování podřídí určitým normám. Proto bývá hyperaktivita dětí školního věku považována za poruchu chování. Při školním vyučování působí hyperaktivita velmi rušivě a vyvolává napětí ve všech lidech, kteří jsou s hyperaktivním dítětem v delším kontaktu. Hyperaktivní děti jsou svým okolím hůře přijímány, lidé je odmítají, bývají častěji kritizovány a jsou považovány za méně schopné, mnohdy za nevychované. Toto se odráží v jejich negativním sebehodnocení. Tyto děti hůře navazují kontakt s vrstevníky.

Při práci s hyperaktivním dítětem je nutné si uvědomit, že dítě nezlobí schválně, ale že svou aktivitu není schopné ovládat.

- Poruchy chování

Jsou to projevy chování, které nerespektují ustálené společenské normy. Tyto problémy se vyskytují hlavně u sociálně narušené mládeže, ale i u jedinců s jiným typem handicapu. K jejich vzniku přispívá vliv nevhodného nebo nedostatečného výchovného působení, vlivy sociální nebo určité dispozice osobnosti na podkladě centrálního nervového systému. Tyto poruchy označujeme jako specifické nebo vývojové poruchy chování. Poruchy chování můžeme hodnotit podle jejich společenské závažnosti a jejich důsledků pro život jedince. Patří sem dětský vzdor, záškoláctví, toxikomanie, gamblerství,...

Poruchy chování můžeme charakterizovat jako odchylku v oblasti socializace, kdy jedinec není schopen nebo ochoten respektovat normy chování na úrovni odpovídající jeho věku, úrovni rozumových schopností. Jedná se o chování, které opakovaně a dlouhodobě nerespektuje sociální a právní normy.

Od narození ovlivňuje chování dítěte rodina, v pozdější době, zejména v období puberty se přidá i vliv party.

V raném školním věku je poruchové chování většinou způsobeno nezralostí nebo výchovnou zanedbaností. O poruchách chování hovoříme až ve středním školním věku, kdy už by dítě mělo být adaptované na školu a mělo by se chovat přiměřeným způsobem.

V době dospívání se jedinec osamostatňuje od rodiny, identifikuje se s vrstevnickou skupinou a touží po tom, aby se ve skupině prosadil i za cenu porušování norem. V partách pak děti chodí za školu, chovají se agresivně, kradou, dopouští se vandalismu, experimentují s drogami, propadají gamblerství.

Práce s dětmi s poruchami chování je ve škole mimořádně náročná. Tito jedinci působí ve třídě velmi rušivě, učitelé se obávají, že se tito jedinci stanou vzorem pro ostatní žáky. Výchovné působení většinou naráží na zeď odmítání viny, absence strachu z trestu a opakování prohřešků.

Řešením ale není přeražení dítěte do jiné třídy popřípadě jiné školy. Mnohé školy se snaží problém vyřešit ve škole s podporou rodičů. Jediným možným řešením je předat dítě do péče specializovaných, výše jmenovaných zařízení.

- Agresivita

Agresivita je závažná forma poruchy chování. Projevuje se násilným porušováním a omezováním práv druhých. Agresivní jedinec řeší násilím určitou potřebu, mnohdy mu působí potěšení i vlastní akt agrese, pocit vlastní síly a možnosti ovládnutí jiných. V podstatě stejné

předpoklady k agresivnímu chování lze posilovat a to již v rodině prostou nápodobou agresivního chování rodičů, nebo tím, že agrese přináší dítěti užitek a není za ni potrestáno. I postoj společnosti k násilí má na formování jedince vliv. Medializace násilí skutečného i fiktivního se stává běžným jevem a mladí lidé začínají považovat násilí za běžnou normu chování. Násilí se projevuje i v animovaných seriálech, určených pro nejmenší diváky.

Prostor ve výchovném působení proti agresi je zejména v posilování kladných hodnot a platných norem ve společnosti i ve škole. Dětem musí být jednoznačně sděleno, které chování je nežádoucí a jak bude toto chování potrestáno. Posilováním vůle a vhodnou motivací poroste i schopnost sebeovládání. Velkou roli při omezování agrese hraje spolupráce s rodinou.

- Šikana

Agresivita a šikana jsou v dnešní škole, a nejen v ní, velmi rozšířené. Agresivita dětí neustále stoupá. Tento problém začíná v rodině mezi sourozenci, pokračuje v mateřské škole, v dalších stupních škol, v zájmových skupinách, mezi sousedy, na pracovišti...

Někteří pedagogové raději přivírají oči nad některými „výstřelky“ dětí, a ty pak neváhají své počínání stupňovat mnohdy až k tragickému konci.

Co je to vlastně šikana? Slovo šikana pochází z francouzského slova *chicane*, což znamená zlomyslné obtěžování, týrání, pronásledování.

Šikanování je v poslední době nebezpečně rozšířené, jeho důsledkem je poškozování zdraví jednotlivce, skupin a celé společnosti.

Z násilí v rodině stojí za zmínku domácí násilí, kdy obvykle muž týrá svoji manželku a poté i děti.

Šikana nabývá mnoho forem. Ve fyzickém smyslu hovoříme o šikaně, pokud jedno dítě nebo skupina dětí bije, kope, popř. zavírá jiné dítě v místnostech..

Další formou šikany je slovní napadání, vyhrožování, oslovování nejrůznějšími jmény (často se sexuální podtextem). Agresor pak často o své oběti píše po zdech hanlivé a zesměšňující nápisy.

Jako šikanování mohou být označovány také opakované posměšky nebo ošklivé poznámky o rodině poškozeného.

Jako šikanu obvykle neoznačujeme občasnou rvačku nebo hádku přibližně stejně fyzicky vybavených soupeřů. Projev agresivity to ale bezesporu je.

Ve škole lze dokonce mluvit o šikanování učitele ze strany žáků, kteří dovedou málo energickému nebo pro ně jinak nesympatickému učiteli vytvořit nesnesitelnou situaci, znemožnit ho před ostatními žáky, kolegy, rodiči.

Samozřejmě že o šikaně můžeme hovořit také ze strany učitele vůči žákům. Zadávat nesmyslných pokynů, o kterých učitel předem ví, že je žáci nemohou splnit.

Zásadně mluvíme o šikaně pouze tehdy, pokud je oběť bezbranná – fyzická slabost, izolovanost v kolektivu, bázlivost.. nebo agresor útočí ve skupině. Pokud agresor útočí ve skupině, jedná se o *asymetrickou agresi*.

Přesnější zmapování šikany je velice obtížné, protože šikana je často skrytá. Praxe naznačuje, že co se týká šikany jsou na tom nejhůře základní školy, školy dříve označované jako zvláštní, odborná učiliště a zařízení ústavní péče.

Pro pedagogy je důležitá znalost charakteristiky osobnosti agresora i oběti. Agresor bývá fyzicky zdatný a silným bývá neukázněný, rád se předvádí, má potřebu dokazovat převahu nad ostatními. Agresivní sklony u něj lze mnohdy vypožorovat již od raného věku. Má málo rozvinuté sebevědomí, svojí obětí pohrdá jako méněcennou.

Oběť šikany mívá ve skupině nízké postavení, bývá to neoblíbený a neatraktivní jedinec. Často se jedná o jedince nějakým způsobem handicapovaného. Je zpravidla slabý a neobratný, tichý až plachý, zvyklý se podřizovat. Skupina ho považuje za nesympatického, divného.

Šikanující chování se může projevit jako *skrytá šikana*, která znamená vyřazení oběti ze skupiny vrstevníků. Nápadnější jsou projevy *zjevné šikany*, jako jsou fyzické výpady, násilí páchané na oběti, ponižování a vydírání. Zvláštní způsob násilí bývá zaměřen na ničení osobních věcí oběti.

Šikana není problémem jen oběti a agresora, ale to problém celé skupiny. Znamená narušení sociálních vztahů ve skupině, pokud by skupina šikanu odmítlo, nemohlo by k ní docházet.

Značným problémem šikany je její společenská tolerance a její bagatelizace, která obvykle vychází z pocitu vlastní bezmocnosti a neschopnosti tento problém řešit. Rozvoj šikany také podporuje pocit beztrestnosti, který získá agresor brzy z vlastní zkušenosti, kdy se dospělým problémem tohoto typu příliš řešit nechce nebo jsou bezradní v postupu řešení.

Pro pedagogické pracovníky z toho vyplývá nutnost pečlivě se všímat všech nápadnějších projevů chování ve školní třídě a svým výchovným působením spíš tlumit výbojnější jedince a povzbuzovat slabší a zakřiknuté. Každý projev šikany je nutné důkladně prošetřit a dořešit, aby bylo jasné, že není možné z tohoto problému vyjít bez trestu. Agresor si musí být vědom, že za šikanu bude potrestán, případná oběť by se neměla bát se s problémem svěřit.

- Záškoláctví, toulání, útěky

Obečným znakem těchto poruch je tendence odněkud utíkat. Útek je jedna z variant obranného, únikového jednání. Dítě utíká, protože není schopné situaci vhodnějším způsobem.

Záškoláctví bývá spojeno s negativním postojem ke škole. Dítě neuznává hodnotu vzdělání nebo reaguje na selhání, šikanu.

Cílem je vyhnout se nepříjemnému prostředí, spolužákům nebo požadavkům učitele. Při hodnocení záškoláctví je nutné hledat příčinu, která dítě k tomuto činu vedla. Může se jednat o školní fobii, strach ze šikany, ze známek a možných reakcí rodičů.

Důležitým faktorem je četnost opakování, plánovitost a způsob provedení. Opakované záškoláctví je znakem odlišnosti socializačního vývoje, postoje k autoritě a normám.

Útěky z domova lze rozdělit do dvou skupin. Jedná se o útěky impulzivní a chronické. Impulzivní útěk je zkratkovou reakcí na situaci doma nebo ve škole. Může se jednat o strach z potrestání za špatnou známku, poznámku. Je to signál zoufalství nebo varování. Dítě se většinou chce vrátit domů a útěk již neopakuje.

Chronický útěk bývá opakováný, předem dobře naplánovaný. Tento útěk vyplývá z dlouhodobějších problémů jak v rodině tak ve škole. Dítě většinou pochází z dysfunkční rodiny, dětského domova a rozhodně se nehodlá vrátit.

Toulání je charakteristické dlouhotrvajícím opuštěním domova, které většinou navazuje na útěky. Toulání je typické pro věk puberty. Jedinci často kradou, zkoušejí drogy a alkohol. Toulavý způsob života se pro ně stává návykem a v dalším životě nejsou schopni přijmout povinnosti zaměstnání a mnohdy končí jako bezdomovci. Pocit svobody je pro ně vším.

- **Krádeže**

Dítě musí být v takovém stadiu rozumové vyspělosti, aby pochopilo, že porušuje normy chování, normu respektu k vlastnictví jiné osoby.

Existuje několik příčin toho, proč dítě krade:

Dítě krade pro sebe. Chce získat něco co nemá, po čem touží. Některé děti se v rodině ani jiný způsob opatrování si věcí nenaučily. V krajním případě si tak dítě obstarává uspokojení základních potřeb, krade z hladu.

Dítě krade pro jiné. Příčinou krádeží bývá touha dosáhnout vyšší prestiže u vrstevníků. Takové dítě bývá pro vrstevníky neatraktivní a tímto způsobem si získává kamarády. Dítě může být ke krádeži donuceno například šikanou. Bojí se trestu a příkaz splní.

Dítě krade, aby demonstrovalo své kompetence a příslušnost k určité skupině. Chce se ostatním příslušníkům skupiny vyrovnat a dokázat to, co dokázali oni.

Dítě krade s partou nebo pro partu. Pokud chce být členem party, je krádež povinnou aktivitou. Odmítnutí krádeže by bylo hodnoceno jako přestupek a bylo by tvrdě potrestáno.

- **Podvádění**

Toto chování nerespektuje normu školy a autoritu učitele. Vrstevnická skupina toto chování toleruje a podporuje. Dítě takto reaguje jako obranným mechanismem na zátěžovou situaci, kterou nedokáže lépe zvládnout. Může se jednat i o zkratkovou reakci dítěte, které má nadměrný strach ze školy.

Pro mnohé děti je toto jednání zafixovaným způsobem jednání, považuje ho za vhodné a jediné možné a správné. Dítě podvádí vědomě a necítí pocit viny. Nejednají tak jen neúspěšné děti, ale i příliš ambiciozní žáci, kteří chtějí supět za každou cenu.

2.1.3. Specifické poruchy učení

Některé děti neprospívají jen v určitých předmětech, v jiných nemají problém. Předpokladem školní úspěšnosti je komplex různých schopností, znalostí a dovedností, které jsou základem pro rozvoj potřebných kompetencí, motivace k učení.

Specifické poruchy učení (SPU) jsou vývojovou poruchou, nejsou způsobeny postižením zraku, sluchu, motoriky, mentální retardací nebo psychickou poruchou nebo vlivy prostředí, i když vnější projev může být podobný. SPU se dělí podle toho, jakou oblast postihují. Je to skupina obtíží, které se projevují při osvojování a užívání řeči, čtení, psaní, naslouchání a matematiky. Potíže mají individuální charakter a vznikají na podkladě dysfunkce centrální nervové soustavy. Nezávisle na inteligenci bývají děti s SPU ve škole mnohdy málo úspěšné, mají v práci časté výkyvy a jejich nedostatky jsou často přičítány nedostatku péle nebo rozumových schopností. Vznik SPU je zapříčiněn mnoha faktory.

Nejčastěji se setkáváme s těmito SPU :

Dyslexie znamená specifickou neschopnost naučit se číst běžnými výukovými metodami. Projevuje se ve snížené rychlosti čtení, ve správnosti čtení, dítě si zaměňuje písmenka, vynechává písmena i slabiky, přidává si písmena, domýšlí si koncovky slov. Přečtenému textu dítě nerozumí, není schopné ho interpretovat vlastními slovy. Dítě čte s předšeptáváním.

V 50% jde u dyslektiků o drobné poškození mozku. V takovém případě se jedná o tzv. encefalopatii. K poškození mozku může v tomto případě dojít v prenatální, perinatální i postnatální době. Klinický obraz chování takovýchto dětí ukazuje na lehkou mozkovou dysfunkci. V konkurenci verbálních a neverbálních testů IQ jsou výsledky neverbálních testů výrazně horší než výsledky testů verbálních.

Nízká je i úroveň kresebné produkce, kdy je možné rozpoznat jak odlišnou představivost, tak i koordinaci zraku a jemnou motoriku. Tyto děti mají také často problémy s motorikou při

řečové artikulaci, jedná se o specifické poruchy řeči. Dopad poruch způsobených poškozením mozku je obvykle výrazný a náprava je jen velmi obtížná.

V přibližně 20% případů se jedná o dyslexii hereditární (dědičnou). V těchto případech většinou nedochází k nálezu jakéhokoli poškození mozku, v příbuzenské anamnéze však nacházíme jedince s podobnými problémy. K těmto problémům nepatří pouze samotné SPU, ale také poruchy řeči způsobené artikulační neobratnostmi. V těchto případech bývají výsledky měření výrazně lepší u neverbálních, názorových testů. Kresebné zkoušky mají stejně nízkou úroveň jako u předchozí skupiny. Nenacházíme ale odlišnosti ve vývoji jemné motoriky. Obtíže ve čtení jsou proti první skupině spíše lehčí a jednodušší je i náprava. To je způsobeno i tím, že poruchy způsobené dědičností nejsou doprovázeny problémovým chováním jako poruchy způsobené poškozením mozku.

Zhruba 15% dyslektiků je postiženo dyslexií hereditárně encefalopatickou. V takových případech se jedná o kombinaci dědičných faktorů s drobným poškozením mozku.

Zbývajících 15% dyslektiků patří do kategorie, v níž je příčina dyslexie neurotická či nejasná. Dyslexie je u takového dítěte spíše izolovaným jevem, v některých situacích vzniklým na základě lehčí poruchy, potvrzené traumatickým zážitkem ze čtení nebo psaní.

Dysgrafie je specifická porucha psaní, která postihuje úpravu písemného projevu i osvojování jednotlivých písmen. Základním znakem dysgrafie je nečitelné písmo, nepravidelná velikost písmen, sklon a tvar písmen, nedopisování slov, vynechávání slov, atypický úchop tužky, výrazně pomalé tempo písemného projevu.

Dysortografie (agramatické psaní) představuje poruchu osvojení si pravopisných pravidel jazyka při běžných výukových metodách. Projevuje se záměnou písmen, která se tvarově nebo zvukově podobají, vynecháváním znamének (potíže v rozlišování krátkých a dlouhých slabik, záměna slabik nebo celých slov). Dalším problémem je užívání gramatických pravidel, nepřesné skloňování a časování, užívání nesprávných tvarů slov, špatný slovosled ve větě, těžkopádné formulace. Dítě často nerespektuje hranice slov.

Dyskalkulie je specifická porucha počítání, manipulace s čísly. Projevuje se neschopností zvládnout počtářské dovednosti. Tato porucha postihuje operace s čísly, matematické představy, prostorové představy při práci s čísly i při geometrii. Žák má problémy s přiřazováním číselných symbolů k počtu, má problémy číst i psát vícemístná čísla, zaměňuje matematické operace a nezvládá ani jednoduché pamětné výpočty.

Někteří odborníci ovšem vycházejí z názoru, že příčinu SPU nelze hledat ani v genetice ale ani v poškození mozku. Ti vycházejí z předpokladu, že v případě SPU jde o opožděné zrání, tedy vlastně o zpomalený vývoj jedince, který vyústí v poruchu učení.

Asi nejpodrobnější výčet možných příčin vzniku SPU můžeme nalézt u Angemaiera (Angemaier 1972, in Kucharská 2000). Jak Kucharská uvádí, nejsou všechny Angermaierem uváděné příčiny pro odbornou veřejnost přijatelné. Poskytují ovšem představu o nutné šíři záběru při úvahách o tom, co může vývojové poruchy učení způsobit. Jaké příčiny Angermaier uvádí?

1. Funkční nedostatky a deficity schopností

- nižší inteligence
- nižší verbální inteligence
- řečové obtíže
- artikulační obtíže
- menší schopnost abstrakce
- nedostatečná schopnost logického myšlení
- jednostranné intelektuální nadání
- snížená schopnost vizuální abstrakce
- narušená vizuo-motorická koordinace
- nedostatečná zrková diferenciace
- snížená schopnost postřehu
- špatná paměť

2. Poruchy koncentrace a menší odolnost vůči námaze

- nedostatečná schopnost napnout své síly
- lenost
- odklon pozornosti
- nedostatečná schopnost koncentrace
- nervozita
- neklid
- úzkostnost
- nesamostatnost
- klesající pracovní rytmus
- zabíhavá pozornost
- hektický pracovní styl, dítě pracuje bez rozmyslu
- nestálá pohotovost k učení

- dítě ztratilo naději na úspěch
- ztráta odvahy
- nepříznivá motivace k učení

3. Nedostatečné vnější podmínky

- mimoškolní faktory – zátěž a zanedbanost způsobená neuspořádanými poměry v rodině
- ztráta odvahy způsobená stálými výtkami rodičů
- chybějící domácí pomoc a péče při přípravě do školy
- školní faktory – role outsidera mezi spolužáky
- časté změny školy
- časté absence
- učitel předem očekává snížený výkon
- metodické chyby a nedostatečné osobní nasazení učitele

Jak je z tohoto výčtu patrné, je souhrn všech možných příčin SPU poměrně pestrý.

Pro žáky s SPU je velmi důležitá včasná diagnostika jejich potíží. Dítě s přetrvávajícími výukovými problémy je nutné doporučit k odbornému vyšetření ve specializovaných zařízeních- nejčastěji v PPP. Tam stanoví přesnou diagnózu SPU a vyloučí ostatní faktory, které mohou způsobovat zhoršení prospěchu. Odborné vyšetření určí nejen druh ale i stupeň poruch a doporučí, jakou následnou péči je třeba žákovi věnovat. Pro nižší stupeň poruchy zpravidla stačí zohlednění v individuálním přístupu pedagoga k dítěti v běžné třídě základní školy a poskytnutí reedukace vyškoleným učitelem.

Žáka s těžší formou poruchy lze na základě vyšetření přeložit do specializované třídy pro děti s poruchami učení, popřípadě do specializované školy pro děti s poruchami učení.

Většina žáků se SPU zůstává zařazena v běžné třídě základní školy. Jejich poruchy musí být zohledněny v těch vyučovacích předmětech, ve kterých se mohou projevovat. Veškeré podrobné informace jsou obsaženy ve Směrnici MŠMT ČR k integraci dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do škol a školských zařízení č.j. : 130710/2001-24. integrovaní žáci jsou vzděláváni podle individuálního vzdělávacího programu, který obvykle vypracovává třídní učitel ve spolupráci s výchovným poradcem, vyučujícími jednotlivých předmětů a rodiči žáka. Výchovný poradce působí jako koordinátor všech zainteresovaných složek a garant.

Způsoby nápravy či zmírnění dopadu specifických vývojových poruch učení

Pokud jsme seznámeni s příčinou vzniku dané SPU u žáka, nabízí se otázka, co pro něj můžeme udělat?

Metody můžeme rozdělit do dvou skupin. Řešíme psychický stav nejen dítěte, ale i osoby o něj pečující, rodiče, učitelé a samostatné metodické přístupy reedukace dítěte s poruchou.

- **Zvládání psychického stavu a chování dítěte a dospělého**

V případě, že se u dítěte vyskytne SPU, mění se většinou poměrně výrazně sociální vztahy tohoto dítěte s okolím.

Jedinec, u kterého byla diagnostikována SPU a od něhož bylo až do nástupu do školy očekáváno přirozené dosahování vyšších a vyšších vývojových stádií se náhle potýká s problémy, které nikdo nepředpokládal.

Zatímco většina jeho vrstevníků posupuje alespoň v nižších ročnících základního vzdělávání bez problémů kupředu, dítě s SPU nezvládá elementární dovednosti, jako je čtení jednoduchých slov nebo napodobení tvarů písmen napsaných ve slabikáři.

Rodiče, děti i nezkušení učitelé jsou zpočátku překvapeni, poté následuje zklamání, vzdor, popírání problému, či nadměrná péče o dítě. Jejich narušená psychická pohoda a ztráta jistoty ve vztahu k dítěti a očekávání jeho další vývojové perspektivy vede samozřejmě také k narušení psychické pohody dítěte.

Většina dětí vyrůstajících v podnětném rodinném prostředí očekává od nástupu do školy úspěch a přirozený a plynulý postup ve vývoji. SPU, která dosud zůstávala více či méně skryta a skoro vůbec se neprojevovala v běžných činnostech malého předškoláka, najednou šokuje nejen rodiče, ale i dítě samotné.

Dítě místo prvních úspěchů ve škole zažívá neúspěchy. Škola se pro dítě stává místem neúspěchu, školní docházku si spojuje s nechutí, se stresem a přestává vyhledávat intelektuální aktivity, v nichž by se jeho problém mohl projevit. Navíc velice často ztrácí potřebnou podporu ze strany rodičů. Druhým extrémem je nepřiměřeně intenzivní péče a starostlivost rodičů. V obou těchto případech je nutná odborná péče.

Jaké pedagogické zásady práce s dítětem máme dodržovat?

Učitel by měl začít sám u sebe, přebudovat své postoje k dítěti a k jeho vadě. Je nutné projevit dítěti důvěru a vysvětlit mu, že s pomocí učitele a rodičů je schopné obtíže překonat. Dítě by mělo mít možnost zapomenout na nepříjemnosti spojené čtením, psaním a počítáním, k těmto činnostem dítě před začátkem reedukace nenutíme. Tuto dobu lze využít k procvičení narušených funkcí formou her. Dítě podporujeme v činnostech, ve kterých má možnost vyniknout – sport, rukodělné práce, hudba... Tyto pro něj oblíbené činnosti mu nezakazujeme za trest. Abychom posílili jeho narušené sebevědomí, zdůrazňujeme před spolužáky jeho klady,

chválíme za každý úspěch a pověřujeme ho úkoly a činnostmi o nichž víme, že je schopen je bez problémů vykonat.

Před dítě klademe reálné cíle. Volíme splnitelné úkoly, nároky zvyšujeme postupně. Při každé činnosti musíme respektovat pracovní tempo dítěte. Nepožadujeme kvantitu na úkor kvality. Hodnotíme pouze to, co žák vypracoval, nikdy nehodnotíme co nevypracoval. I když splní pouze část úkolu, ale v této části úkolu nemá chyby, ohodnotíme jeho práci jedničkou, v první třídě jsou vhodná razítka.

Nešetříme chválou. Chválíme ze dílčí úspěchy ve čtení, psaní i za snahu. Za neúspěchy se snažíme dítě nekárat.

Není vhodné stresovat dítě hlasitým čtením před spolužáky. Pokud později již dítě před spolužáky čte, necháváme jej číst jen kratší úseky.

Je vhodné střídat činnosti, tyto děti bývají snadno unavitelné.

Jak pracovat s rodiči? Je nutné rodiče již na počátku uklidnit, vysvětlit jim (s přihlédnutím k jejich intelektovým schopnostem a dosaženému vzdělání) podstatu problému jejich dítěte. Je třeba jim ukázat, že porucha a její dopady jsou řešitelné. Rodičům by měl učitel ukázat, jak oni sami mohou dítěti pomoci při učení.

- **Metodické postupy při reedukaci**

Při nápravě je nutné postupovat po malých krocích. Dítě musí dokonale zvládnout jeden krok, teprve potom můžeme přikročit k dalšímu úkolu. S dítětem pracujeme pravidelně, nejlépe denně. Dítě musí pracovat s porozuměním dané činnosti. Drilová cvičení, ve kterých je dítě pasivní nemají význam. Dítě se musí soustředit, střídáme činnosti, dopřejeme dítěti přestávku.

Při nápravě volíme taková cvičení, která navozují přirozenou situaci, v níž se dítě s daným problémem může setkat. Například při nácviku diferenciací hlásek nevyslovujeme přehnaně, ale přirozeně, dítě se v běžném životě setkává pouze s přirozenou výslovností.

Důležitou zásadou je také strukturovanost předkládaných jevů. Děti s vývojovými poruchami učení často postrádají souvislosti mezi jednotlivými jazykovými nebo matematickými jevy, proto musíme podávat informace spolu s jejich zařazením do systému, přehledu toho, co děti už znají.

2.1.3.1 Metody nácviku čtení

Čtení s okénkem

Při použití této metody pracuje učitel s kartičkou, ve které je vystřižené okénko. Toto okénko učitel nebo žák posunuje po řádku a odkrývá tak jednotlivá slova ve větě. Pohyb okénka se děje ve stále stejném tempu, čímž vedeme dítě k pravidelnému rytmu čtení. Tempo samozřejmě musíme přizpůsobit schopnostem dítěte.

Tuto metodu nácviku je dobré provádět denně, stejně jako ostatní metody nácviku, maximálně však 10 minut. Při únavě se můžeme s dítětem při čtení střídat.

Metoda dublovaného čtení

Tato metoda je vhodná pro dítě, které formální dovednosti čtení sice zvládlo, čte však s chybami, nepřesně nebo si domýšlí.

Při nácviku touto metodou čteme společně s dítětem. Tempo vlastního čtení přizpůsobíme tempu dítěte. Aby dítě nepřestávalo při společném čtení aktivně sledovat text, je dobré zařadit občas do vlastního čtení nějakou chybu, vynechat slovo, zrušit zdobnělinu,...Nedoporučuje se dělat humorné chyby, a to z důvodu rozptýlení koncentrace dítěte.

Společné čtení by mělo trvat 2-3 minuty a opakovat by se mělo 2-3krát po krátkých přestávkách.

Metoda globálního čtení

Tuto metodu můžeme s úspěchem použít u dětí, které setrvávají na sledování jednotlivých písmen a nejsou schopny postřehovat jejich shluky.

Je třeba si připravit část textu, který nejprve předložíme dítěti v celistvé podobě. Následně vynecháme podstatné množství slabik nebo grafémových skupin tak, aby ze zbylých fragmentů slov bylo, při zapojení paměti, možné zhruba zrekonstruovat původní podobu textu. Jakmile je potom dítě schopno přečíst tento fragmentální text jako text bez vynechaných částí, přistoupíme k vypouštění celých slov. I tento text by dítě mělo být schopno přečíst jako text původní, cvičíme tak jeho globální zapamatování celých slov.

Metoda Fernaldové

Tuto metodu můžeme použít pro jakékoli pomalé čtenáře, nejen pro čtenáře dyslektiky. Je ale určena pouze pro děti, které už samotnou strategii čtení zvládly.

Při tomto nácviku předložíme dítěti text o deseti řádcích, jež dostane za úkol přelétnout očima, zběžně se s ním seznámit. Při tomto prvním kontaktu s textem dítě podtrhne slova o nichž se domnívá, že by mu při „opravdovém“ čtení dělala problémy. Potom čte dítě zběžně text podruhé a znovu podtrhává subjektivně obtížná slova- ta stejná nebo i jiná.

Po tomto dvojitém seznámení s textem přichází samotné čtení. Dítě už text poněkud zná, neobává se obtížných slov, a čte proto text s větší sebedůvěrou. Tak se zbavuje strachu z neúspěchu a čte také rychleji.

2.1.3.2. Metodika nácviku psaní

Pro samotné psaní je důležitá rozvinutá motorika. Proto bychom před psaním měli s dítětem provádět cviky na hrubou motoriku – rozhybání paží kroužením, uvolnění zápěstí a dlaní, při jiných příležitostech rozvíjet i jemnou motoriku-navlékání korálků, práce s modelovacími drátky, omalovánky..

Při psaní dbáme na správné držení psacího náčiní, vhodná je psací souprava pro správné psaní s perem TORNADO, pokud je dítě levák, existuje i speciální pero pro leváky. Dále je nutná uvolněná, ale správná poloha těla a sezení.

Pracujeme s dítětem jeho individuálním tempem, neustále uvolňujeme ruku a zařazujeme průpravné cviky pro nácvik jednotlivých písmen. Vhodné je i zařazení dítěte do Grafomotorického kurzu.

2.1.3.3. Metodika nácviku matematických dovedností

Při dyskalkulii je především třeba naučit dítě myslet a vnímat konceptuálně a vytvořit mu alternativní model rozvoje matematické představivosti. Zaměřujeme se na tyto oblasti – rozvíjíme prostorovou a seriální orientaci, rozvíjíme představu určitého množství prvků, abychom překonali stav, kdy dítě prvky počítá o jedné. Současně s postřehováním množství v oboru do deseti vytváříme u dítěte i představu početní řady.

Při procvičování všech těchto oblastí stále dětem předkládáme vztahy mezi čísly, vysvětlujeme jim analogické příklady, vztahy mezi matematickými operacemi....

2.1.4. Problémy s přechodem z I.na II. stupeň základní školy

Pro některé žáky je velmi obtížné zvládnout změny v systému práce spojenou s přechodem mezi jednotlivými stupni základní školy. Velmi markantní je tento problém při přechodu žáků z I.stupně malotřídní školy na II.stupeň školy ve spádové obci.

Zvýšená náročnost učiva i větší počet vyučujících, stěhování do odborných pracoven, mohou představovat v prvních týdnech někdy i měsících pro žáky problém. Většinou se s novými podmínkami vyrovnají, ale u řady žáků mohou způsobit zhoršení prospěchu a následně i chování. Je proto nutné, aby vyučující na II.stupni byli k žákům 6.ročníku ohleduplní a tolerantní, aby své požadavky zvyšovali postupně.Dále je nutná spolupráce s rodiči, kteří zpravidla chápou náročnost přechodu, uvědomují si potíže svých dětí a většinou je i očekávají.

2.1.5. Náhlé zhoršení prospěchu a chování

Úlohou třídního učitele a výchovného poradce je také sledovat dlouhodobě žáky a vnímat jakékoliv náhlé změny jejich prospěchu a chování, které mohou signalizovat hlubší problém.

Zhoršení prospěchu může mít řadu příčin. Nejsnáze viditelná příčina je v chorobě, kterou může žák trpět, příkladem může být vznik alergie, projevy neuróz, psychóz nebo epilepsie. Problémy tohoto typu už zpravidla řeší rodiče žáka návštěvou odborného lékaře a úloha učitele spočívá ve vyšší toleranci nemocného žáka.

Na zhoršení prospěchu může mít vliv i špatná rodinná situace daná nepříznivým stavem před rozvodem rodičů. V této situaci, kdy dítě ztrácí půdu pod nohama, jsou možné různé ohledy. Není nutné trvat na podepisování domácích úkolů rodiči, umožnit dítěti přípravu na vyučování ve škole.

Učitel se ocitá ve velmi těžké situaci, pokud má podezření na týrání dítěte. Ať už se jedná o zjevné znaky fyzického týrání nebo bití nebo méně jisté psychické týrání, vždy se pedagog ocitá v nejistotě, jak danou situaci co nejlépe vyřešit. Učitel se obává negativní reakce ze strany rodičů, kteří svůj podíl na týrání dítěte popírají, což se ještě stupňuje při podezření na sexuální zneužívání. Matka dítěte svého partnera mnohdy vědomě kryje, žene ji k tomu strach, že ji partner opustí a ona zůstane s dětmi sama, obává se možné reakce okolí.

Pomoc v těchto případech může poskytnout pediatr, odbor sociálních věcí příslušného městského úřadu nebo policie.

Má-li pedagog potřebu zůstat v anonymitě, může se obrátit na bezplatnou Linku důvěry a zde načerpat potřebné informace. Tento způsob pomoci pak může nabídnout i týranému dítěti. V každém případě si pedagogové musí uvědomit, že situaci týraného nebo zneužívaného dítěte je třeba řešit a na problém upozornit včas.

2.2. Práce s nadanými žáky

Ve školní praxi se setkáváme i s dětmi nadprůměrně nadanými. Za mimořádně nadané se považují ty děti, které jsou identifikovány profesionálně kvalifikovanými osobami jako děti s předpoklady pro vysoký výkon. Tyto děti vyžadují diferencované vzdělávací programy a péči nad rámec výuky běžně poskytované klasickým vzdělávacím programem k tomu, aby mohly přispět ke svému prospěchu i užitku společnosti.

Děti schopné vysokého výkonu zahrnují ty, které demonstrují prospěch nebo potenciál v jakékoliv jedné či více z těchto oblastí:

- Všeobecné intelektové schopnosti
- Specifická, jednotlivá akademická způsobilost
- Kreativní a produktivní myšlení
- Schopnost vůdcovství
- Výtvarné umění
- Psychomotorické schopnosti

Práce s nadanými dětmi má své zvláštnosti. U těchto dětí se můžeme setkat s nápadnostmi v oblasti emočního prožívání, zvládání zátěží a v komunikaci s ostatními lidmi. Tyto děti se častěji snaží prosadit vlastní názor, bývají sebejisté, nezávislé na ostatních. Lépe zvládají pracovní zátěž než zátěž emociální.

Práce s nadanými žáky klade na učitele vysoké nároky týkající se jejich didaktické i odborné kompetence. Součástí dalšího vzdělávání učitelů by se měla stát další postgraduální příprava, týkající se problematiky správné identifikace a následných vhodných metod práce s nadanými žáky.

K identifikaci a další práci s nadanými žáky je nezbytná spolupráce s psychology. V rámci školy by byla nejúčinnější variantou spolupráce se školním psychologem.

Důležitou součástí úspěšnosti vzdělávání nadaných žáků je i přístup ředitele ke vzdělávání těchto žáků, který je příkladem a pobídkou pro učitele a podporou inovací ve výuce. Důležitý je zájem celého pedagogického sboru bez výjimky a vědomí, že by škola měla dbát o vzdělávací potřeby všech žáků, včetně nadaných, kteří potřebují náročnější práci na vyšší úrovni.

Nadprůměrné děti mohou působit ve třídě rušivě. Učivo pochopí snadno a snaží se o probíraném tématu zjistit více, pochopit vtahy a souvislosti. Pro učitele může být jejich neustálé vyptávání rušivé. Výuka na základní škole, neustálé mechanické opakování tyto žáky nudí, začínají vyrušovat a nedávají pozor. Pokud nemají šanci pracovat svým tempem nebo nedostávají práci navíc ztrácí o školní práci zájem. Vzhledem k tomu, že se na základní škole nemusí do školy připravovat, neosvojí si potřebné studijní návyky a ty jim v pozdějším studiu chybí.

Proto je nutné při běžném vyučování dát těmto dětem prostor pro jejich rozvoj. V rámci individuálního přístupu je možné s těmito dětmi pracovat nad rámec vymezený osnovami. Učitel může zadávat obtížnější úkoly formou referátů, práce s internetem, encyklopediemi. Žák může být zapojen do samostatných a rozsáhlejších prací a projektů, které pak prezentuje ve třídě.

U mimořádně nadaných dětí hrozí riziko disproportionality vývoje v různých oblastech. Dochází k nerovnoměrnému vývoji motorických schopností, specificky jemné motoriky. Tyto oblasti často zaostávají za kognitivními schopnostmi.

Disproporcionalita vývoje v různých oblastech

Vysoká úroveň	Nižší úroveň
Psychický vývoj	Tělesný vývoj
Intelektová úroveň	Emocionálně-sociální úroveň
Verbální složka intelektu	Nonverbální složka intelektu
Zrychlená řeč, zrychlené myšlení	Pomalé psaní, slabé grafomotorické schopnosti
Logické uvažování, brilantnost úvah	Mechanické myšlení, získávání poznatků
Logické, problémové učení	Klasické paměťové učení
Tvořivost, nové originální prvky řešení problémů	Klasické chápání a použití ověřených vzorů a modelů
Potřeba nových informací, poznatků	Držení se předepsaného, osnovami určeného učiva
Zájem o řešení komplikovaných, neznámých úloh	Upřednostňování mechanických, jednotvárných, lehkých úloh

Ve vrstevnických vztazích mívají tyto děti snahu organizovat okolí, vždy se snaží o důslednost, toto často vyústí v odpor vrstevníků. Co se týká sebehodnocení, někteří žáci mají snahu se idealizovat a přeceňovat, další naopak mají snížené vlastní sebehodnocení. Zvláštním případem jsou handicapované nadané děti, ty často inklinují k sebehodnocení na základě handicapu, nikoli dle nadání, které by bylo schopno handicapu do jisté míry kompenzovat.

I v tomto případě je nutná spolupráce školy a rodiny při prevenci sociálních a emocionálních problémů dítěte, dostatek informací především u rodičů malých dětí – nutnost porozumět charakteristikám mimořádně nadaných dětí.

Řešením je i přechod na osmileté popř. šestileté gymnázium nebo školu s rozšířeným vyučováním jazyků, matematiky eventuálně na sportovní školu. Na těchto školách bude mít dítě příležitost své nadání plně rozvinout. Ve všech případech je na pedagogických pracovnících, aby včas rozeznali talentované děti a ve spolupráci s rodiči a PPP doporučili možnosti dalšího rozvoje dítěte.

2.2.1. Základní metody používané ke vzdělávání mimořádně nadaných žáků

Akcelpace – urychlování školního procesu, pokud se prokáže, že dítěti tempo učení nevyhovuje a že učivo zvládá mnohem rychleji. Jde například o předčasný nástup do školy u dětí mladších šesti let, „přeskakování ročníků“, či časové zkrácení programu výuky. Akcelpace představuje zvýšenou míru zátěže nejen pro dítě, ale i pro učitele. Je nutný souhlas učitele, který se žákem pracuje, souhlas rodičů žáka. Dítě musí pochopit, co ho čeká, musí být emocionálně stabilní a musí s akcelerací souhlasit.

Enrichment - obohacený program, který slouží nadaným dětem ve specifických oblastech nebo ve všeobecně kognitivních oblastech. Jde o jazykové, sportovní či jinak profilované základní školy či víceletá gymnázia. Do této skupiny patří i základní umělecké školy, domy dětí a mládeže,... Výuka probíhá nad rámec daných osnov. Možná je i modifikace výuky- prohlubování informací, rozšiřování tématického okruhu informací. Velmi důležitá je materiální vybavenost školy.

2.2.2 Výuka mimořádně nadaných žáků na základní škole

- Výuka : nutnost vycházet důsledně z principů individualizace a vnitřní diferenciacel
 - Individuální vzdělávací program
 - Doplnění, rozšíření a prohloubení vzdělávacího obsahu
 - Zadávání specifických úkolů
 - Zapojení do samostatných a rozsáhlejších prací a projektů
 - Vnitřní diferenciacel žáků v některých předmětech
 - Občasné vytváření skupin pro vybrané předměty s otevřenou možností volby na straně žáka
 - Účast ve výuce některých předmětů se staršími žáky
 - Využívání specifických metod výuky a práce s mimořádně nadanými žáky- skupinová výuka v úrovňově homogenních pracovních skupinách
 - Péče o mimořádně nadané děti v mimoškolních aktivitách a činnostech – zájmové aktivity v rámci Školního klubu – umělecké, sportovní zaměření atd.
 - Dimenze kognitivních potřeb - poskytnutí dostatečného množství úloh k řešení, obohacené o alternativní metody výuky
 - Dimenze sociálních a emocionálních potřeb
 - Nerovnoměrný vývoj – motorické schopnosti, specificky jemná motorika –časté zaostávání za kognitivními schopnostmi

2.3. Volba povolání a profesní orientace

- Volba povolání je nejstarší disciplinou výchovného poradenství. Volba povolání zásadním způsobem ovlivňuje úspěšnost člověka na jeho profesní dráze i v celém jeho životě. Volbu povolání musíme proto chápat komplexně jako dlouhodobý proces týkající se vzdělávání a pracovního uplatnění. Na konci základní školy stojí žáci před volbou konkrétního studijního nebo učebního oboru, který by měli zvolit na základě dobré informovanosti o světě práce a dostatečných znalostech skutečného pracovního prostředí, do kterého směřují. Pro zodpovědné rozhodnutí je nutné kvalitní kariérové poradenství na základní škole. Škola by v procesu volby povolání měla plnit následující funkce :
- vybavit žáky znalostmi potřebnými pro rozhodování o další profesní orientaci
- vytvořit základní poradenské služby, na které potom navazuje odborné poradenství v PPP, na úřadech práce(ÚP). Tuto funkci plní výchovní poradci.

V souvislosti s volbou povolání vyvíjí výchovný poradce tyto činnosti:

- Spolupracuje s pedagogicko-psychologickou poradnou, zástupci středních škol a odborných učilišť
- Poskytuje informační a poradenskou činnost pro žáky a jejich rodiče a to zejména o jednotlivých profesích, o přehledu škol, studijních a učebních oborech, náplni práce jednotlivých profesí a možnosti uplatnění na trhu práce
- Poskytuje poradenskou činnost pro žáky, kteří vyžadují zvláštní péči. Jedná se o žáky nerozhodnuté, handicapované, ze znevýhodněného sociálního prostředí a žáky, u kterých hrozí riziko předčasného odchodu ze vzdělávacího procesu, zabezpečuje
- testování zájmů a schopností žáků na specializovaných pracovištích, zejména v PPP.
- Organizuje akce pro žáky a jejich rodiče –přednášky s odborníky, skupinové návštěvy těchto institucí, setkání se zástupci středních škol a učilišť, návštěvu veletrhů vzdělávání a exkurze do podniků.
- Má přehled o informačních zdrojích k volbě povolání-příručkách, informacích na internetu
- Průběžně informuje žáky a rodiče o informačních zdrojích, půjčuje informační příručky, vytváří přehled zajímavých akcí-dnů otevřených dveří, veletrhů vzdělávání,..
- Poskytuje informace o podmínkách a průběhu přijímacího řízení

- Vede administrativní činnosti související se zpracováním přihlášek ke studiu, instruuje žáky k vyplnění, kontroluje správnost údajů, spolupracuje s třídním učitelem na výstupním hodnocení žáka
- Informuje žáky, kteří neuspěli v přijímacím řízení o dalších krocích – možnostech podání odvolání, o volných místech na školách a učilištích
- Zpracovává a vyhodnocuje výsledky přijímacího a odvolacího řízení
- Vede záznamy o umístění žáků po skončení základní školy
- Metodicky vede třídní a ostatní učitele v otázkách podpory volby povolání a přípravy žáků na přijímací zkoušky.
- Ve spolupráci s učiteli se podílí na začleňování Výchovy k volbě povolání do vzdělávacího programu školy a navrhuje vhodnou formu výuky

2.4. Prevence sociálně patologických jevů

Ochrana žáka před sociálně patologickými jevy by měla být ve školách v popředí zájmu. Uvolnění společnosti po roce 1989 s sebou přineslo i rozšíření prostoru pro patologické jevy ve společnosti a jejich nárůst. Mladí lidé jsou ohroženi snadnou dostupností drog a závislostí na hrách, zejména na výherních automatech. Rizikovou skupinou jsou zejména dospívající.

Ve školním prostředí je nutné všimnout si změn chování, vystupování, stylu oblékání, vztahů k ostatním lidem, zhoršení prospěchu. Tyto znaky mohou signalizovat problém.

Ve fázi experimentu s drogami se jedinec uvědomuje, že brát drogy je špatné, svoji činnost tají a v této fázi se mu to ještě velmi lehce daří. Případné projevy drogy dokáže téměř věrohodně vysvětlit. Po fázi experimentu nastupuje fáze pravidelného uživatele drog. V této fázi nemá uživatel ještě žádné zdravotní problémy a užívání drogy si takzvaně „užívá“. S postupujícím časem začíná mít uživatel problémy. Rodiče a učitelé si problému již bezesporu všimli, popřípadě byly u žáka drogy nalezeny. Dotyčný uživatel si stále ještě svůj problém nepřipouští, bagatelizuje jej. S rostoucí závislostí mu přestává záležet na utajení této skutečnosti. Školní výsledky jsou mu lhostejné, názory rodičů ho nezajímají. Jeho jedinou starostí je opatřit si peníze na svou pravidelnou každodenní dávku. Kapesné už mu přestává stačit, začíná rozprodávat své věci, např. mobilní telefon, přehrávače hudby ..., začíná krást, nejdříve doma a potom společně s partou.

Pokud má pedagog podezření, že žák je pod vlivem drog, musí neodkladně informovat rodiče žáka. Všichni pedagogičtí pracovníci musí být obeznámeni s postupy co dělat v různých situacích souvisejících s drogami ve škole. Na každé škole je stanoven metodik prevence sociálně patologických jevů, který má celou oblast prevence na starosti. Výchovný poradce sním

spolupracuje na tvorbě, realizace a vyhodnocení školního Minimálního preventivního programu.

Rodiče i učitelé si musí uvědomit, že sami tento problém nevyřeší. Je nutné se proto obrátit na odbornou pomoc ve střediscích pro drogově závislé. V těchto zařízeních pracující odborníci a poskytnou jim odbornou radu a pomoc.

2.5. Spolupráce s odborníky

Současný systém výchovného poradenství je výsledkem dlouhodobého vývoje a je tvořen mnoha subjekty, které mohou výchovnému poradci poskytnout pomoc.

Výchovní poradci na školách představují základní článek tohoto systému poradenství, první možnost odborné pomoci ostatním učitelům, žákům a rodičům. Řeší především problémy vyplývající z průběhu výchovně vzdělávacího procesu, hlavně problémy s prospěchem, kázeňské, problémy spojené se specifickými poruchami učení a chování.

Zprostředkovávají další odbornou pomoc, zejména vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně, konzultace s psychologem, popř. s psychiatrem, kontakt s odborem sociální péče příslušného městského úřadu.

Na některých školách již působí školní psychologové a speciální pedagogové. Specializované školy pro handicapované děti mají své speciální pedagogy zaměřené na daný druh handicapu. Na běžných základních školách o působení školního psychologa a speciálního pedagoga rozhoduje nejen potřeba školy, to znamená velké množství integrovaných dětí, ale hlavně finanční možnosti školy.

Pedagogicko psychologické poradny jsou nejznámějším typem školského poradenského zařízení. Nacházejí se v každém okresním městě nebo v městské části velkých měst. Řeší především výchovné a vzdělávací problémy žáků. V poradně pracují psychologové, speciální pedagogové, sociální pracovníci a logopedi. O vyšetření mohou požádat rodiče žáka, škola pouze se souhlasem rodičů žáka. Výsledky vyšetření poradna zasílá rodičům a je pouze na nich, zda jsou ochotni výsledky sdělit i škole.

Poradny se zaměřují na vyšetření školní zralosti, provádějí diagnostiku specifických poruch učení. Pomáhají žákům při řešení problémů s volbou povolání zjištěním předpokladů k určitému typu studia.

Speciální pedagogická centra- SPC- jsou zaměřena na zdravotně handicapovanou klientelu. Zpravidla jsou zřizována při speciálních školách a slouží smyslově, tělesně a mentálně handicapovaným dětem a mládeži, dětem s kombinovanými vadami, vadami řeči, včetně dětí integrovaných v běžných základních školách.

Podle zaměření SPC zde působí i odborníci jako logoped, etoped, psychoterapeut, pediatr, neurolog, psychiatr a další odborní lékaři.

Střediska výchovné péče jsou zařízení, která vznikla v posledních několika letech. Jsou zaměřená na poskytování všestranné ambulantní i internátní péče pro děti a mládež ohrožené sociálně patologickými jevy. Usilují o podchycení dětí v počátečních stádiích poruch chování, věnují se dětem závislým na drogách, alkoholu, automatech. Důležitá je jejich preventivní činnost, pořádání přednášek pro základní a střední školy.

Výchovný poradce musí také spolupracovat s ostatními učiteli na své škole, hlavně s třídními učiteli. Velkou pomocí pro výchovného poradce jsou učitelé, kteří v rámci Dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP) absolvovali logopedický kurz, kurz pro nápravu SPU, kurz zdravotní tělesné výchovy a další.

Výchovný poradce spolupracuje s metodikem prevence sociálně patologických jevů na vytváření, uplatnění a vyhodnocení Minimálního preventivního programu.

Velmi důležitá je spolupráce s ředitelem školy a jeho zástupcem. Ředitel rozhoduje o tom, jak velký prostor výchovný poradce pro uskutečnění svých plánů dostane a jak velkou materiální a finanční pomoc může škola výchovnému poradci poskytnout.

II.Praktická část

1. Cíl

Cílem praktické části je vytvoření koncepce výchovného poradenství na Základní škole ve V.

1.1. Charakteristika školy

V. jsou malé město ležící v okrese Kladno. Nejbližšími většími městy jsou Slaný, okresní město Kladno.

Zřizovatelem školy je Městský úřad ve V. Dle zřizovací listiny je škola příspěvkovou organizací. Součástí školy je školní družina, od 1.9.2006 je dle dodatku ke zřizovací listině součástí školy Školní klub.

Co je to Školní klub? Je to vlastně obdoba školní družiny, která je zaměřena na děti z prvního stupně, školní klub dává stejné příležitosti i žákům z druhého stupně. Oba tyto subjekty jsou však prostupné, proto se aktivit i akcí mohou zúčastnit žáci z celé školy.

V prvním pololetí navštěvovalo školní klub 238 dětí, z toho čáku II.stupně bylo 81, což není mnoho. Během tohoto premiérového roku vedoucí školního klubu naslouchá nápadům a přáním dětí, aby bylo možné v příštím roce nabídnout více možností. Tím, co nejvíce brzdí činnost je nedostatek vhodných prostor zejména pro sportovní aktivity/včetně náčiní a nářadí/, útulná klubovna a další vybavení, které by si děti přály, například keramická pec. Právě na tu si chce školní klub částečně ušetřit z příspěvků dětí na školní klub (200,-Kč na pololetí), vítáno by bylo i případné sponzorství. Jedno menší přání se již splnilo, akvárium s rybičkami už dělá radost žákům 5.třídy, starat se o něj budou ale všechny děti z přírodovědného kroužku.

Prioritou školního klubu je vyplnit volný čas dětí. Nabízí proto žákům velké množství zájmových aktivit. V současné době je na škole 21 kroužků, z nichž je největší zájem tradičně o angličtinu, počítače, sportovní aktivity a u žáků 5.a9.ročníků o přípravu na přijímací zkoušky. Právě tyto aktivity se dělí na více skupin, abychom vyhověli všem žákům. Tím se navyšuje naše nabídka na 30 hodin zájmových aktivit týdně.

Školní klub má však svá další specifika. Není zaměřen jen na činnost pravidelně organizovanou, ale vytváří prostor žákům druhého stupně, aby si sami zorganizovali za pomoci vedoucího vychovatele akci, která by se jim líbila. Může to být diskotéka, sportovní turnaj, beseda, výlet nebo jen občasné setkání, povídání, poslech hudby. Význam smysluplného využití volného času ani nemusím zmiňovat. Děti se přirozeně touží „shlukovat“–je jim to umožněno, komunikují, spolupracují a tvoří a to vše jen za „mírného“ dozoru, aby si samy okusily pocit své důležitosti. Odměnou je jim pak vydařená akce, o které se dlouho vypráví a která vzbudí zájem ostatních.

První akcí, která pomyslně nastartovala činnost školního klubu, byl v září 1.ročník „V.maratonu“. Tento běh završil den oslav 120.výročí založení školy.

Školská rada byla ustavena ke dni 22.11.2005 dle Školského zákona č.561/2004 Sb.

Základní škola ve V. měla ve školním roce 2005/2006 24 tříd, 11 tříd na I.stupni a 10 tříd na II.stupni a 3 oddělení školní družiny. V devíti ročnících má paralelně dvě třídy, dvakrát tři třídy. V těchto dvou třídách jsou integrováni těžce handicapovaní žáci. Tyto třídy jsou naplňovány maximálně do 15 žáků.

Průměr na třídu činí 23 žáků, pokud se odečtou tyto dvě třídy, činí průměr 25 žáků.

Součástí školy je školní družina s kapacitou 90 žáků. Ta byla pro tento školní rok zcela naplněna. Škola si pronajímá další prostory od sousední střední školy. V těchto prostorách se nachází školní družina, bude zde i přípravní třída. Jedna učebna slouží jako písárna pro výuku předmětu Technika administrativy.

Celkem ke dni 30.9.2005 uvedla škola v zahajovacím výkaze 485 žáků.

Škola vzdělává celkem 55 integrovaných žáků, z toho 3 s těžkým handicapem. Jedna žákyně má dispozici osobní asistentku placenou Středočeským krajským úřadem. Na škole pracují 2 pedagogické asistentky placené Úřadem práce v Kladně.

Spádový obvod školy čítá 21 obcí a od II.stupně na ni přecházejí žáci dvou malotřídních škol. Do školy docházejí i děti z dětského domova.

Prevence sociálně patologických jevů je řešena formou Minimálního preventivního programu a je zabudována do vzdělávacích cílů školy.

Ve škole pracuje žákovský parlament a je vydáván školní časopis.

Po dohodě s jídelnou, která není součástí školy byl zaveden prodej dopolední a odpolední svačiny. Škola je zapojena do projektu „Školní mléko“.

V oblasti materiálního vybavení bylo započato s likvidací šaten a pro 3 třídy byly zakoupeny šatní skříňky. Dovybavena byla počítačová učebna, do 3 tříd bylo zakoupeno promítací plátno pro promítání dataprojektorem.

Na konci kalendářního roku zpracovala škola soupis stavebních nedostatků a předala jej zřizovateli.

V oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci škola zajistila odborníky, kteří proškolili všechny zaměstnance.

Ochrana člověka za mimořádných událostí je zařazena v dotaci 6 hodin ročně ve všech ročnících.

Středočeský krajský úřad se souhlasem zřizovatele zařadil Školní klub do zřizovací listiny školy. Pro tento klub škola vypracovala projekt na dotaci 50 hodin týdně. Zároveň se zahájením práce klubu byla k 1.9.2006 zřízena i přípravná třída pro 15 žáků. Tato třída je určena pro žáky

se schváleným odkladem školní docházky, pro žáky ze znevýhodněného sociokulturního prostředí.

Škola se připravuje na zpracování Školního vzdělávacího programu Základní školy ve V.

V tomto školním roce začala realizace projektového vyučování na I.stupni, ve společnosti Step by step- program Začít spolu. Vyškoleny byly prozatím 2 učitelky.

Škola pracuje podle vzdělávacího programu Základní škola, č.j. 16847/96-2.

Do výuky byly zařazeny tyto volitelné předměty :

7.ročník – Německý jazyk, Technika administrativy, Seminář a praktikum ze zeměpisu

8.ročník – Německý jazyk, Technika administrativy, Informatika a Domácnost

9.ročník – Užité výtvarné činnosti, Německý jazyk, Cvičení z českého jazyka a Sportovní hry

Volitelné předměty mají hodinou dotaci 2 hodiny týdně.

Ve škole pracuje 32 pedagogických pracovníků, 8 provozních pracovníků, 3 asistentky. Škola má 2 zástupkyně, 2 výchovné poradkyně, 1 preventistu. Slabou stránkou školy je ne zcela vhodná a dostačující aprobovanost pedagogického sboru. Je třeba se zaměřit v DVPP na vylepšení v oblasti vybavenosti učitelů technickými a jazykovými znalostmi.

Ve škole pracují 3 oddělení školní družiny. V rámci ŠD fungují 3 zájmové kroužky- výtvarný, sportovní a pěvecký.

1.2. Práce výchovného poradce

Ve škole pracují 2 výchovné poradkyně, pro I. a II, stupeň, 1 preventista.

V teoretické části byly popsány jednotlivé body náplně práce výchovného poradce na základní škole. Tyto body budou tvořit osnovu tohoto projektu.

Spádovost školy je velká, celkem 21 obcí. Počet dojíždějících žáků se pohybuje kolem 65%.

V kolektivu žáků byl v uplynulém roce zaznamenán případ experimentování s drogou, kouření, jednorázové požití alkoholu, agresivita vůči spolužákům, pokus o šikanu a hrubé vystupování vůči pedagogům. Všechny delikty škola řešila nejen kázeňsky v rámci možností, ale i ve spolupráci s orgány činnými v trestním řízení, se sociálními a poradenskými pracovišti, s radou školy, rodiči, komisí pro výchovu a vzdělávání.

Problémem je i absence žáků, neomluvené hodiny, záškoláctví a krytí záškoláctví ze strany rodičů.

- Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Normativním východiskem pro tvorbu ŠVP ZV pro všechny školy vzdělávající žáky se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním je RVP ZV.

Za žáky se zdravotním postižením se považují žáci s tělesným, zrakovým a sluchovým postižením, s vadami řeči, se souběžným postižením více vadami, s vývojovými poruchami učení nebo chování, s mentálním postižením a s autismem.

Za žáky se zdravotním znevýhodněním se považují žáci zdravotně oslabení, dlouhodobě nemocní a žáci s lehčími zdravotními poruchami vedoucími k poruchám učení a chování.

V souladu se školským zákonem se uvedení žáci budou od školního roku 2007/2008 vzdělávat podle školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání nebo jeho přílohy upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením.

V ŠVP budou zohledněna vzdělávací specifika těchto žáků korespondující s jejich reálnými schopnostmi, potřebami a zájmy.

V následující tabulce jsou uvedeny možnosti vzdělávání těchto žáků v Základní škole ve V.

Možnosti vzdělávání	Popis	Základní škola	Poznámky
Individuální integrace v běžných základních školách nebo odpovídajících ročních středních víceletých škol	Výrazná tendence integrace do hlavního proudu vzdělávání. Zajištění vhodných podmínek pro vzdělávání těchto dětí v běžných školách: <ul style="list-style-type: none"> • Zabezpečení kvalifikované speciálně pedagogické péče, asistenta pedagoga • Přijetí integrovaného žáka spolužáky • Spolupráce s rodinou • Potřebné materiální vybavení • Vzdělání podle IVP zpracovaného podle RVP ZV • IVP – vypracováno ve spolupráci se školským poradenským zařízením a zákonným zástupcem žáka • Snížený počet žáků ve třídě • Bezbariérovost školního prostředí 	A N O	IVP: Obsahová náplň viz §6odst.4 vyhlášky č.73/2005 RVP ZV : Kap. 8 Příloha RVP ZV-LMP
Skupinová integrace ve třídě, oddělení nebo ve skupině běžné základní školy nebo odpovídajících ročních střední víceleté školy	Zřizování tříd, oddělení, skupin pro žáky se specifickými poruchami učení a chování, pro žáky se smyslovými vadami, tělesným a mentálním postižením. Důležitost zajištění vhodných podmínek vzdělávání.	ANO	Postupná, plynulá integrace do kolektivu a pracovního tempa běžné školy. Vzdělávací plány pro jednotlivé třídy, oddělení, skupiny vycházející ze ŠVP

- Práce s problémovými žáky

Rodiče žáků na I. a II. stupni se obrazejí na třídní učitele s problémem špatného prospěchu dítěte.

U mladších i starších dětí mívají podezření na SPU, které slabší prospěch zapříčinit. Tito žáci jsou ihned po souhlasu rodičů doporučení k vyšetření do PPP, kde zejména u mladších dětí mohou SPU potvrdit nebo je stanovena příčina neúspěchu ve snížení intelektu.

Mnozí rodiče s vyšetřením v PPP sice souhlasí, ale na vyšetření se přesto nedostaví. Nejbližší PPP je v okresním městě, vzdáleném zhruba 35 kilometrů. Rodiče většinou argumentují špatnou dopravní dostupností (jedná se většinou o sociálně velmi slabé rodiny). Škola se proto pokusí shromáždit více takových žádostí a zajistit výjezd pracovníků PPP přímo do školy.

Pokud je příčinou neúspěch snížení intelektu, jsou žáci se souhlasem rodičů přeřazeni do Základní školy K.K. ve V. (dříve zvláštní školy). Výhodou této školy je, že se nachází přímo ve městě, rodičům odpadnou starosti spojené s dojížděním dětí. Nevýhodou školy je její omezená kapacita. Učitelky tento problém řeší zejména na prvním stupni. Mnohé děti čekají na přeřazení i rok. Žáci jsou proto vyučováni podle individuálního vzdělávacího plánu (IVP), podle učebnic zapůjčených z bývalé zvláštní školy.

Při přechodu na II. stupeň u těchto žáků zájem o školu většinou opadá, dostaví se i problémy s neomluvenými hodinami. Snaha učitelů o individuální přístup naráží na nezáměr jak dětí, tak i rodičů.

U žáků s problémovým chováním rodiče většinou kontaktuje třídní učitel. U mladších žáků si většina rodičů problémové chování svého dítěte neuvědomuje. V domácím prostředí se dítě tak nechová nebo toto chování rodiče považují za normální. U malých dětí se jedná většinou o zapomínání, drobnou nekázeň v hodinách – vyrušování hovorem, hraní si při vyučování... Tuto situaci většina učitelů zvládne společně s rodiči domluvou a důsledným zamítáním nežádoucích projevů. Motivací bývají pochvaly, razítka za splněné úkoly.

Žáky na druhém stupni s projevy poruch chování můžeme rozdělit do dvou skupin. Problémoví žáci z fungujících rodin mají obvykle problémy i doma, rodiče si tento problém uvědomují a se školou spolupracují. Naopak problémoví žáci z dysfunkčních rodin, často se jedná o sociálně slabé rodiny, ve svých rodičích oporu nemají. Rodiče chování a prospěch nezajímá, se školou nespolupracují, mnohdy v tomto chování problém nevidí. Škola je pak nucena kontaktovat odbor sociální péče, popřípadě kurátora. Tento pracovník pak rodinu navštíví, sepiše z návštěvy protokol, v závažných případech odebere sociální dávky a tím také celý případ končí. Doma pak dítě neustále slyší stížnosti na školu a jeho nevhodné chování se ještě stupňuje. V krajním případě je dítě odebráno z rodiny a na dočasnou dobu je umístěno do dětského diagnostického ústavu.

Každém případě je vždy lepší jednat s rodiči přímo, ne přes zápisy a poznámky v žákovských knížkách. O každém závažném přestupku a jednání s rodiči je nutné napsat zápis. Přestupky jako je šikana, záškoláctví, „projednává výchovná komise školy ve složení – ředitelka školy, výchovný poradce, třídní učitel. Žáci s problémovým chováním jsou kázeňsky postihováni podle *Sankčního řádu*, který je součástí školního řádu, sníženými známkami z chování.

Projevy agresivity je nutné mezi žáky důsledně potírat. Je třeba zareagovat i na slovní projevy agresivity vůči spolužákům a vyučujícím. Vyučující by měli důsledně dodržovat dozory během přestávek. Na I. stupni budou nově vyučující zůstat ve své třídě i během přestávek, kromě vyučujícího, který v daný den vykonává dozor nad žáky na chodbě. S dozory na chodbách budou pomáhat asistenti pedagoga.

Pro každého problémového žáka navrhuji zavést sešit, do kterého bude prohršek přesně zaznamenán, bude uveden datum, co se stalo a podpis zúčastněného vyučujícího. Tento sešit bude sloužit jako podklad pro jednání s rodiči popřípadě pro klasifikaci z chování.

Přílohou školního řádu bude nově *Sankční řád*, ve kterém budou přesně stanoveny prohřešky a jejich „ohodnocení“ – napomenutí třídního učitele,...

Všichni třídní učitelé během třídnických hodin seznámí se školním a sankčním řádem všechny žáky. Se školním řádem seznámí třídní učitelé na třídních schůzkách rodiče. Každý třídní učitel zavede sešit Třídní schůzky, ve kterém zaznamená projednávaná témata třídních schůzek a rodiče toto podepíší. Součástí sešitu bude i návrh klasifikace za čtvrtletí.

Rodiče, kteří se třídní schůzky nezúčastní, obdrží všechny materiály písemně, prostudování stvrdí podpisem v žákovské knížce. Pokud tak neučiní, obdrží vše doporučeně poštou, kopie bude vložena do *Osobní složky žáka*.

Školní řád bude vyvěšen v každé třídě a umístěn na webové stránce školy.

Téměř v každé třídě se vyskytují žáci s SPU. Učitelky na I.stupni si všímají možných projevů SPU a při podezření, že dítě trpí SPU se obrací na rodiče se žádostí o souhlas s vyšetřením v PPP. Každému vyšetření předchází vyplnění dotazníku PPP. Dotazník vyplňuje třídní učitel ve spolupráci s vyučujícími českého jazyka, cizího jazyka popřípadě matematiky a naukových předmětů. Při návštěvě v PPP má dítě s sebou ukázky svého písemného projevu, to znamená sešity z českého jazyka a dalších předmětů.

Pro integrované žáky doporučuji zařadit do vyučování hodiny, které budou mít za úkol eliminovat tyto problémy. Žáci na I.stupni by tak měli v rámci rozvrhu zařazeny samostatné hodiny. Pozornost je nutné věnovat především českému jazyku.

Pro příští školní rok doporučuji na II. stupni v rámci paralelních tříd zavedení jedné třídy se sníženým počtem žáků (maximálně 15) pro žáky se SPU popř.SPCH. V této třídě pak bude možné pracovat s žáky individuálně a přizpůsobit výuku jejich pracovnímu tempu.

Každé dítě má založenu *Osobní složku*, do které jsou zakládány zprávy z vyšetření v PPP, zprávy z odboru sociální péče, individuální vzdělávací plány, ... Jelikož jsou zprávy z vyšetření v PPP důvěrné, je pouze na rodičích zda výsledek vyšetření škole sdělí. Výchovný poradce pak tuto zprávu okopíruje, originál vrací rodičům, kopii zakládá do *Osobní složky žáka*. Tyto „tajné dokumenty“ jsou společně s katalogovými listy uloženy v uzamykatelné skříni v kanceláři školy.

Pokud je u žáka zjištěna SPU vypracuje třídní učitel ve spolupráci s vyučujícími individuální vzdělávací plán (IVP). S IVP je seznámen výchovný poradce a rodiče žáka. IVP by měl obsahovat – stručnou diagnózu žáka, základní doporučení a postupy ve školní práci, která doporučila PPP, způsob klasifikace, podíl žáka a rodiny na plnění tohoto plánu. Pokud u žáka dochází k redukci učiva, pak i konkrétní učivo a termín, kdy bude zvládnutí učiva kontrolováno.

Při práci se žáky s SPU se vyučující řídí základními doporučeními, která jsou součástí zprávy z vyšetření.

Podrobnější informace lze vyhledat v Metodickém pokynu MŠMT ČR č.j. 13710/24 k zajištění péče o děti se specifickými vývojovými poruchami učení v základní škole a Směrnici k provádění č.j. 13711.

Integrovaní žáci pracují dle IVP, který pro ně pro daný školní rok vypracuje vyučující. SPU jsou zohledňovány i v naukových předmětech, žáci dostávají zápisy okopírované,...

- Práce s nadanými žáky

Na škole proběhl experiment jako pokusný krok k novým formám vzdělávání – evaluace žáka. Děti neměly žákovské knížky a hodnotily se samy prostřednictvím autoevaluace a informace o prospěchu žáka byly zasílány rodičům na jejich e-mail poštu.

Ve třídě VIII.A se tento způsob klasifikace velmi osvědčil. Nedocházelo k rozdlům mezi hodnocením učitelů a žáků. Žáci tento systém hodnotili kladně a oceňují, že sami dokáží odhadnout své možnosti. V tomto experimentu bude škola pokračovat i v letošním školním roce, zatím u bezproblémových žáků.

Projekt třídění školních informací

Tento projekt spočívá v systému, který žákovi umožní nosit do školy pouze kroužkový blok s volnými listy. Je určen pro II.stupeň.

Každý den si žák doma nadepíše datum a předmět, popřípadě známku, kterou ten den obdržel. Doma si na svém PC zapíše známky do oddílu klasifikace a poznámky z jednotlivých předmětů zatřídí. Zároveň vypracuje i domácí úkol, který v tištěné podobě odevzdá učiteli. Ten si žákovy úkoly zakládá. Po uplynutí pololetí si může žák svoje poznámky vytisknout a dát do desek, doplnit nákresy a to jak rukou, tak na PC.

K jednotlivým látkám si na internetu může vyhledávat další informace, popřípadě nákresy a doplňovat do svého PC sešitu. Např. zeměpis, dějepis a další naukové předměty. Takto zpracované sešity pak prezentuje učiteli. Zde se ukazuje i vyspělost žáka při práci na PC.

Pokud si neví rady, může požádat o pomoc svého učitele PC a práci, kterou udělá pod jeho dohledem si zaslat domů.

Pokud nemá žák technologii doma, je možné pracovat ve škole. Nebo v krajním případě vytvořit sešit z volných listů napsaných ve škole. Domácí třídění informací je důležité. Žák se vlastně tímto způsobem učí a připravuje na další hodinu

Rodičům, jejichž dítě projevuje na I.stupni, zejména ve 4.a 5.ročníku nadprůměrné nadání, je většinou ve čtvrtletí 5.ročníku nabídnuta možnost studia dítěte na víceletém (8letém) gymnáziu. V okruhu 15 km se nachází 2 víceletá gymnázia. Zástupci těchto škol navštěvují v rámci třídních schůzek za 1.čtvrtletí školu a poskytují rodičům potřebné informace (podmínky pro přijetí, možnost návštěvy přípravných kurzů na přijímací zkoušky, „zkoušky nanečisto“, termín dne otevřených dveří..). Rodiče pak sami zvažují výhody a nevýhody studia.Děti musí dojíždět, pokud bydlí v okolních obcích, je nutné řešit i návaznost spojů. Pro žáky, kteří mají o studium zájem je v rámci Školního klubu otevřen kroužek Příprava na přijímací zkoušky.

- Volba povolání a profesní orientace

Žáci 9.ročníku a žáci vycházející z nižších ročníků jsou na začátku školního roku informováni o termínech týkajících se přijímacího řízení – počet přihlášek, termín odevzdání přihlášky, termín odevzdání přihlášek na školy s talentovými zkouškami,..

Na čtvrtletní třídní zkoušky jsou pozváni s rodiči i žáci. Výchovný poradce jim sdělí potřebné informace, jsou pozváni zástupci škol a učilišť v regionu.

Společně s pololetním vysvědčením žáci obdrží přihlášku ke studiu a výstupní hodnocení, které je součástí přihlášky. Výchovný poradce sdělí žákům závazný termín odevzdání přihlášky (do konce února), poté zkontroluje správnost údajů, předá ředitelce přihlášky k podpisu a připraví je k odeslání.

Pro lepší informovanost žáků doporučuji založení informační nástěnky Volba povolání, na které by měly být umístěny tyto informace:

- termíny odevzdání přihlášek
- vzor správně vyplněné přihlášky
- termíny dnů otevřených dveří
- možnosti přípravných kurzů
- možnosti přijímacích zkoušek „nanečisto“
- materiály a letáky ze škol
- termíny veletrhů vzdělávání

Velmi přínosné by bylo, aby se na tvorbě nástěnky podíleli sami žáci.

V minulých letech se osvědčilo zorganizování profesního vyšetření v PPP. Na vyšetření jel se žáky výchovný poradce, výsledky si již vyzvedávali žáci společně s rodiči. Pokud bude mezi žáky o toto vyšetření zájem, škola toto opět zorganizuje.

Během 1.pololetí doporučuji společně s vyučujícími občanské výchovy zorganizovat exkurzi na Úřad práce v Kladně. Exkurze bude zaměřena na získání informací o konkrétních zaměstnáních a možnostech uplatnění absolventů škol v regionu.

O výsledcích přijímacího řízení by měli žáci neprodleně informovat výchovného poradce. Pokud žáci v přijímacím řízení neuspěli, spolupracuje VP s rodiči a informuje je o dalších možnostech. První možností je podání odvolání. VP neprodleně zpracuje seznam škol, které vyhlásily druhé kolo přijímacího řízení.

Výchovný poradce zpracuje o celkových výsledcích přijímacího řízení zprávu, se kterou seznámí ostatní vyučující na pedagogické radě. Tato zpráva bude součástí Výroční zprávy školy. VP přiloží ke katalogovému listu žáka okopírované Rozhodnutí o přijetí žáka ke studiu.

Témata volby povolání jsou zapracována do osnov předmětů občanská výchova a pracovní činnosti.

Škola zorganizuje pro zájemce exkurzi do SOŠ ve V. a v R., hromadně pak exkurzi do místních výrobních podniků.

- Prevence sociálně patologických jevů

Ve škole funguje metodik prevence. Ve spolupráci s VP zpracovává minimální preventivní program, podílí se na jeho plnění a zpracovává jeho hodnocení.

Těžiště práce metodika tkví v primární prevenci. Primární prevence je zaměřena na tyto oblasti- návykové látky, násilí a delikvence, sexuální oblast a výchova ke zdravému životnímu stylu. Tato problematika je začleněna do tematických plánů vyučovacích předmětů – prvouka, občanská výchova, rodinná výchova, tělesná výchova, přírodověda, přírodopis, chemie.

Ve školním řádu je zakotven zákaz kouření a požívání alkoholu v prostorách školy a při mimoškolních akcích (ŠVP, LVVK, exkurze a výlety).

Na I.stupni je primární prevence zaměřena na zdravý životní styl, na II.stupni se věnuje konkrétním informacím o typech drog, jejich působení, vzniku závislosti, důsledcích.

Pro žáky jsou pravidelně pořádány besedy :viz. *Minimální preventivní program*

V loňském školním roce byl ve škole řešen případ požití alkoholu žáky 8.ročníku na třídní vánoční besídce. Případy kouření na toaletách jsou řešeny domluvou, škola informuje rodiče.

Opakující se případy jsou řešeny kázeňským postihem za porušení školního řádu.

Škola pravidelně pořádá školy v přírodě, lyžařský výcvikový kurz, ozdravný pobyt u moře.

V minulých letech fungoval na škole PEER PROGRAM, bylo by vhodné v něm pokračovat.

Mnoho rodičů si stěžuje na to, že nemají o drogách žádné bližší informace. Pokud by byl ze strany rodičů zájem, bylo by možné zajistit pro ně na toto téma přednášku s odborníky.

Obdobnou přednášku by odděleně absolvovali i učitelé.

Ve škole funguje i knihovna, ve které je možné si zapůjčit knihy o problematice závislostí. Tato možnost platí jak pro rodiče tak pro žáky. Eventuálně je možné rodičům zapůjčit výukové videokazety s touto problematikou. Třídní učitelé budou rodiče informovat prostřednictvím letáku.

- Řešení přestupků

- U žáka byly nalezeny legální drogy- alkohol

- Zajistit alkohol, cigarety

- Prodiskutovat problém se žákem, společně s výchovným poradcem

- Informovat rodiče

- U žáka bylo zjištěno nedovolené vlastnictví zakázané látky

- Ohlašovací povinnost školy na policii

- Provést záznam o případu podle platných směrnic školy

- Informovat rodiče

- Prodiskutovat se žákem

- Na půdě školy je nalezen žák pod vlivem drog nebo alkoholu

- Oznámit případ policii – učitel nesmí provádět šetření

- Provést záznam o případu

- Informovat rodiče

- Žák je přistižen při distribuci drog

- Zajistit bezpečné uložení látky

- Provést záznam a kontaktovat policii

- Informovat rodiče

- Je-li vhodné informovat členy sboru

- Žák se svěřil, že užívá drogy

- Nabídnout radu a podporu při zachování mlčenlivosti

- Obrátit se na relevantní služby

- Informovat rodiče, nabídnout jim pomoc

- Rodič hledá ve škole radu, jak řešit problém s drogami u svého dítěte

- Respektovat specifika každého jednotlivého případu

- Rodičům doporučit, aby se obrátili na poradenské služby

- Nepřiměřený nátlak vrstevníků- šikana

- Prodiskutovat případ se zúčastněnými žáky

- Při zjištění šikany předat případ policii

Informovat rodiče

Kázeňské postihy

Při negativní reakci rodičů na sdělení a v případě, že rodiče nezařídí pro žáka další péči uvědomit sociální odbor.

V akutním případě, při průkazném zjištění zneužívání návykových látek ve škole nebo v případě, že žák je prokazatelně ovlivněn drogou nebo alkoholem v době vyučování – ředitel nebo výchovný poradce kontaktuje zdravotnické zařízení a uvědomí rodiče – nutný souhlas rodičů s vyšetřením u nezletilého žáka.

Podezření na šikanu:

- Konfrontovat svá pozorování nebo ohlášení s dalšími kolegy
- Oznámit své podezření výchovnému poradci, vedení školy, konzultovat další postup. Dohodnout se, kdo povede vyšetřování na půdě školy, popřípadě pozvat psychologa.
- Mezi čtyřma očima vyslechnout více nezáujatých svědků, spolužáků. Vést písemný záznam, porovnávat, věnovat pozornost nesrovnalostem v časech a místech.
- Spojit se s rodiči případné oběti, konzultovat výskyt nepřímých znaků šikany. Požádat je o spolupráci.
- Vyslechnout oběť – citlivě, zcela diskrétně, zaručit bezpečnost a důvěrnost informací. Vše zapisovat nebo nahrávat.
- Vyslechnout agresory – překvapivě, mezi čtyřma očima, znemožnit domluvu výpovědí. Vytipovat nejslabší článek.
- Požádat vedení školy s svolání výchovné komise – vedení školy, výchovný poradce, školní metodik prevence, třídní učitel. Ta posoudí na základě shromážděných informací, zda se jedná o šikanu a jaký stupeň závažnosti. Navrhne další postup vůči obětem, agresorům i ve třídě jako celku a jejich potrestání.
- Pozvat individuálně jednání rodiče agresorů, seznámit je se situací, sdělit jim navrhovaná opatření a požádat je o spolupráci. Zvážit oznámení na Policii ČR.
- Rozebrat celou situaci se třídou, prodiskutovat, vysvětlit nebezpečnost a důsledky šikany, oznámit potrestání viníků.

- Spolupráce s ostatními subjekty

Třídní učitel přebírající novou třídu a noví pedagogičtí pracovníci jsou podrobně informováni o žácích se SPU v jednotlivých třídách a seznámení se způsobem práce s nimi, způsobem hodnocení a klasifikace.

Výchovný poradce pravidelně aktualizuje seznam žáků se SPU a informuje třídní učitele o končící platnosti posudku a nutnosti objednat žáka ke kontrolnímu vyšetření. Rodiče musí i s kontrolním vyšetřením souhlasit a třídní učitel porto vyplní dotazník PPP.

Do Základní školy ve V.docházejí i žáci z dětského domova. V minulých letech nebyla spolupráce s dětským domovem vždy efektivní. Vychovatelky docházely sice na třídní schůzky, každá z nich má ale na starosti několik dětí, většinu z nich problémových. Proto doporučuji, aby vychovatelky raději využívaly možnosti navštívit učitele v rámci jejich konzultačních hodin. Rozpis konzultačních hodin obdržely všechny děti na začátku školního roku, rozpis konzultačních hodin je také vyvěšen na webové stránce školy.

Závažnější přestupky budou zapisovány do zvláštního sešitu a řešeny vždy jednou měsíčně s ředitelem dětského domova. Velmi závažné přestupky, útěk ze školy, napadení spolužáků budou řešeny operativně, dětský domov bude neprodleně telefonicky informován.

Škola pravidelně spolupracuje se Střediskem výchovné péče ve Slaném – besedy o šikaně, sociometrické testy pro zjištění vztahů ve třídě.

S ostatními subjekty spolupracuje škola pouze při řešení konkrétních případů. Nejčastěji se škola obrací na odbor sociální péče, kurátory, policii ČR a SPC.

Pro rodiče jsou pravidelně pořádány třídní schůzky – 4krát ročně. Rodiče žáků 1.a 6.tříd mají třídní schůzku ihned v prvním zářijovém týdnu. Byl zaveden systém konzultačních hodin, rodiče ale konzultační hodiny využívají pouze minimálně.

Spolupráce s rodiči je ale zcela nezbytná. Spolupráce by se dala rozdělit a 2 skupiny. Rodiče, kteří mají o své dítě zájem, pravidelně se zúčastňují třídních schůzek, podle dohodnutých pravidel (do 48 hodin) omlouvají své děti, v případě nemoci dítěte se obracejí na vyučující se žádostí o úkoly. Případné problémy dítěte ihned řeší.

Druhou skupinu tvoří rodiče, kteří se školou nespolupracují. Na třídní schůzky nechodí, absenci omlouvají se zpožděním, popřípadě kryjí záškoláctví svých dětí. Důležitá sdělení školy jsou jim vytištěna a vlepena do žákovské knížky. Pokud rodiče toto sdělení nepodepíší, jsou kontaktováni doporučeným dopisem. Při opakovaném nezájmu je škola nucena tuto skutečnost ohlásit odboru sociální péče.

**Seznam a adresář organizací a zařízení zabývajících se problematikou primární prevence
v regionu**

Centrum drogové prevence a krizové pomoci

Kročehlavská 49, 272 02 Kladno

Tel. 312 682 177

Okresní hygienická stanice Kladno

Gen.Klapálka 1583, 272 02 Kladno

tel. 312 292 111

Referát sociálních věcí Okresního úřadu Kladno

Severní 2952, 272 02 Kladno

Tel. 312 267 717

Pedagogicko- psychologická poradna

Cyrila Boudy 2953, 272 02 Kladno

Tel. 312 661 044

Středisko výchovné péče Slaný

Dr.E.Beneše 528, 274 01, Slaný

Tel. 312 520 569 (detaš.pracov.DDÚ Dobřichovice)

Středisko pomoci ohroženým dětem

Římská 2846, 272 02, Kladno

Tel. 312 267 917

Klubovna pro zdraví při 8.MŠ ve Slaném

Vítězná 1578, 274 01, Slaný

Tel. 312 522 376

Oddělení kurátorů na MěÚ Slaný

Velvarská 136, 274 01, Slaný

Tel. 312 511 111

Slunce- speciální pedagogické centrum

Hornická 410, Stochov

Tel. 312 651 047

Labyrint – středisko volného času

Arbesova 1187, 272 02, Kladno

Tel. 312 247 640

Dům dětí a mládeže Ostrov

Třebízského 163, 274 01, Slaný

Tel. 312 522 503

- Dokumentace

Na počátku každého školního roku zpracovává výchovný poradce *Plán práce výchovného poradce*, na konci školního pak vyhodnocení tohoto plánu. Plán obsahuje časový harmonogram práce a způsob zapojení jednotlivých subjektů. VP si vede záznamy o událostech ve škole, problémech, průběhu jejich řešení, o jednání s rodiči.

VP spolupracuje s vyučujícími na vedení katalogových listů a „tajné dokumentace“.

Rozdělení konkrétních úkolů jednotlivým učitelům

Výchovný poradce ve spolupráci s vedením zpracuje informační leták „Přípravná třída“. Leták bude umístěn na nástěnce školy ve městě, na nástěnce v mateřské škole a na webových stránkách školy, společně s vyučujícími sestaví tématický plán práce v předmětu *Volba povolání*.

S platností od 1.září 2001 zařazují základní školy podle svých možností do všech vzdělávacích programů pro základní vzdělávání oblast Výchova k volbě povolání v podobě vybraných obsahových okruhů./viz Tématický plán/. Rozsah Výchovy k volbě povolání je 60 hodin v období 7.-9.ročníku. Nejedná se o navýšení týdenního počtu vyučovacích hodin, ale o zařazení obsahu tématických okruhů do stávajícího učebního plánu. Tyto okruhy jsou zařazeny do povinných předmětů, které mají k profesní problematice nejbližší-občanská výchova, rodinná výchova a praktické činnosti, do volitelných předmětů a dalších vzdělávacích aktivit organizovaných školou – exkurze, besedy...

Tématický plán předmětu volba povolání – viz.následující tabulka

Termín	Téma	Poznámky učitele
Září	SEBEPOZNÁNÍ Obsah předmětu, učebnice-pracovní listy, Magický kruh, cvičení na sebepoznání Testy na sebepoznání	
Ríjen	SEBEHODNOCENÍ Hodnocení kamaráda, jak mě hodnotí druzí Porovnání sebehodnocení a hodnocení druhými	
Listopad	SEBEPOZNÁNÍ Způsoby myšlení Levá a pravá hemisféra –vliv Zkoumání vlastního myšlení –pokus Testy, pracovní listy, rozhovory a hodnocení	
Prosinec	SEBEPOZNÁNÍ Vnímání – vlivy, smysly, osobnostní typ Žebříček hodnot-hierarchie hodnot Hodnocení –testy, rozhovory	
Leden	SEBEPOJETÍ-ROZHODOVÁNÍ Sebepojetí –test Kolík z vás...hodnocení Rozhodování – typy-co mi brání, pustý ostrov Jak postupovat při rozhodování Testy, pracovní listy	
Únor	INFORMAČNÍ ZÁKLADNA PRO VOLBU POVOLÁNÍ Cena pracovní síly na trhu práce Možnosti uchazeče o práci Vyhledávání informací Exkurze na Úřad práce, zápis z exkurze	
Březen	AKČNÍ PLÁNOVÁNÍ Rozhodování z hlediska budoucnosti Jak pracovat sám na sobě Osobní akční plán Testy, pracovní listy	
Duben	MOŽNOSTI ABSOLVENTA ZÁKLADNÍ ŠKOLY Nabídka vzdělávání Kategorizace povolání Vyhledávání informací, třídění Práce s inzeráty	
Květen	ROVNOST PŘÍLEŽITOSTÍ NA TRHU PRÁCE Profesní diskriminace-jak jí čelit Životopis Příprava na přijímací pohovor Vyplňování dotazníků	
Červen	Exkurze – Odbor sociálních věcí Zákoník práce Pracovní smlouva	

Třídní učitelé : do 15.9. – zpracují podklady pro zahajovací výkaz,

Do 30.9. – katalogové listy a IVP

- V průběhu roku – návrhy na vyšetření v PPP, SPC
 - návrhy na přeřazení do speciální školy
 - seznámení žáků se školním řádem a Minimálním preventivním programem
 - hlásit VP podezření na šikanu, týrání a zanedbávání dítěte
 - hlásit VP neomluvené hodiny, vysokou absenci a s tím spojenou neklasifikaci
 - provedení poučení o BOZP
 - při prevenci využívat výsledků sociometrie
 - na nástěnkách ve třídách zveřejnit telefonní čísla Linky důvěry, Fondu ohrožených dětí
 - jakékoliv náznaky rasismu považovat za závažný přestupek a ihned řešit
 - seznámit rodiče s možností požádat o slovní hodnocení žáka
 - vyzvednout si Metodický pokyn MŠMT ČR k zajištění péče o žáky se SPU
-
- Třídní učitelé : vypracovat IVP pro své žáky
 - Nahlásit VP jména žáků, u kterých má podezření na SPU
 - informovat TU a VP o šikaně, podezření na užívání drog...
 - důsledně dodržovat dozory nad žáky
 - provedení poučení o BOZP v odborných pracovních, při TV, PČ a exkurzích a výletech
 - vypracovat seznam soutěží a olympiád v rámci svého předmětu
 - zorganizovat ŠVP, LVVK a ozdravný pobyt u moře
 - sledovat nabídku DVPP
 - při vyučování ve všech vhodných předmětech zdůrazňovat rovnost všech lidí a ras
 - vyučující tělesné výchovy –všímat si známek týrání na těle dítěte, zejména opakujících se
 - zorganizovat hravou formou zápis žáků do 1.třídy a zajistit dárky pro budoucí prvňáčky

Preventista :

- vypracovat anonymní dotazník pro zjištění drog a šikany ve škole, znění dotazníku viz dále
- spolupracovat se SVP
- zajistit přednášku pro učitele na téma Šikana, Drogy
- vypracovat Minimální preventivní program – do konce října

V oblasti práce s problémovými žáky bude důraz kladen na prohloubení spolupráce s rodiči a to raději při osobním jednání než formou poznámek v žákovských knížkách a na kladnou motivaci místo zákazů.

Při předcházení šikaně bude novinkou využití nabídky SVP na provedení sociometrických testů pro celou školu.

Ve vestibulu školy bude umístěna *Schránka důvěry*, do které mohou žáci anonymně vkládat lístečky se svými problémy.

Pro analýzu drogové situace na škole budou využity anonymní dotazníky.

Při uvádění novinek do praxe je nutná součinnost všech pracovníků školy. Bez pomoci všech vyučujících, vedení školy, rodičů žáků nelze navržené změny uskutečnit.

V bodech, kde je to možné, byl navržen časový plán realizace, ostatní body budou realizovány průběžně.

1.3. Minimální preventivní program

- **Cíl**

Minimální preventivní program si v dlouhodobějším horizontu klade za cíl vytvářet a zlepšovat pozitivní sociální klima ve škole a eliminovat tak sociálně nežádoucí projevy chování žáků. Konkrétním dílčím cílem pro tento školní rok by mělo být především prohloubení a zefektivnění komunikace mezi školou a rodiči a práce na přizpůsobení preventivního programu do právě vznikajícího školního vzdělávacího programu.

- **Řízení a realizace preventivních aktivit**

Za řízení a realizaci minimálního preventivního programu zodpovídá školní metodik prevence, který koordinuje práci jednotlivých učitelů. Školní metodik ve spolupráci s výchovným poradcem se podílí na analýze současného stavu a na řešení jednotlivých problémů. O průběhu naplňování MPP informuje vedení školy a společně pravidelně vyhodnocují aktuální situaci ve škole.

- **Primární prevence v rámci jednotlivých předmětů**

1.stupeň

primární prevenci na prvním stupni má na starosti třídní učitel. S jednotlivými tématy se děti setkávají především v prvouce, přírodovědě a vlastivědě. Jako vhodné metody práce ve výuce se jeví skupinová práce, projektová metoda, dramatická výchova.

Mladší školní věk

- Navozování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě
- Osvojování a upevňování základních hygienických návyků, návyků správné životosprávy
- Včasná diagnostika sociálně-patologických jevů ve třídním kolektivu
- Účast v soutěžích-sportovních, výtvarných,...
- Návštěvy kulturních představení

1.třída

- Osobní bezpečí
- Základní zásady mezilidské komunikace
- Vztahy v dětském kolektivu
- Každý člověk je jiný
- Základní hygienické návyky
- Využití volného času
- Rodina, jako bezpečné místo

2.třída

- lidské tělo
- zdraví a jeho ochrana
- zacházení s léky
- režim dne
- vztahy mezi lidmi
- chování v krizových situacích

3.třída

- pojmy z oblasti prevence, sexuální výchovy, drogové problematiky
- zdraví a jeho ochrana
- lidé kolem nás, multikulturní výchova
- využití volného času
- drogová závislost
- vztahy v dětském kolektivu

4.třída

- lidské tělo, odlišnosti mezi mužem a ženou
- životospráva, důsledky nevhodných návyků
- pojmy z oblasti drogové problematiky

5.třída

- domov, rodina, důvěra, vztahy v rodině
- léčivé a návykové látky
- vztahy v třídním a školním kolektivu
- komunikace v kolektivu, komunikace s dospělými
- puberta
- nebezpečí komunikace s cizími osobami

2.stupeň

Práce na druhém stupni základní školy je velmi náročná na koordinaci, tak aby byla probrána všechna témata, aby nedocházelo k jejich překrývání a přesycení žáků informacemi. S tématy z oblasti prevence se pracuje v těchto předmětech : občanská výchova, rodinná výchova, přírodopis, chemie, dějepis, český jazyk a literatura, cizí jazyk.

Starší školní věk

- Posílení úlohy učitelů v oblasti tvorby pozitivního sociálního klimatu, včasná diagnostika a intervence při vzniku sociálně-patologických jevů, spolupráce s odborníky. Prohloubení spolupráce třídního učitele a výchovného poradce.
- Soustředění se na problematiku šikany
- Sledování často se opakující krátkodobé absence – prevence záškoláctví. V problematických případech požadovat lékařské potvrzení.
- Výchova k odpovědnosti za zdraví své i ostatních
- Projekty zaměřené na prevenci drogových závislostí, konzumace alkoholu, vandalismu, rasismu, násilí, komerčního sexu
- Dovednost volby správné životosprávy – poruchy příjmu potravy
- Akce zaměřené na život národnostních menšin – potlačení rasismu a xenofobie
- Účast v soutěžích

6.třída

- vhodná náplň volného času, zdravý životní styl
- ochrana zdraví
- rodina a její funkce pro zdravý vývoj jedince
- osobní bezpečí, způsob chování v krizových situacích
- způsoby odmítání
- centra odborné pomoci

7.třída

- komunikace mezi lidmi
- mezilidské vztahy
- péče o zdraví, život s handicapem
- sexuální výchova, vztahy mezi dívkami a chlapci
- osobní bezpečí, šikana, sexuální násilí, úchyvky
- drogy a jejich dělení, účinky, prevence

8.třída

- fyziologie, působení drog na oběhový, nervový a dechový systém
- tělesné, duševní a sociální změny u závislého člověka
- rozvoj sebepoznání a sebepojetí
- řešení problémů, chování v krizových situacích, konflikty
- agresivita, šikana, různé formy násilí
- sexuální výchova, odlišnosti, deviace
- drogová centra, kontaktní centra

9.třída

- sebevědomí, sebepojetí, rozvoj osobnosti
- zdravé sexuální chování, pohlavní choroby a prevence
- volba životního partnera
- sociální výchova, vztah k jiným kulturám, národnostem,...
- komunikace
- právní zodpovědnost, trestní normy

konkrétní začlenění témat do výuky v jednotlivých předmětech :

Český jazyk – slohové práce a mluvní cvičení na téma šikana, rasismus, mezilidské vztahy, charitativní činnost, drogové závislosti,...

Občanská výchova – diskuse, besedy s odborníky na daná témata, výukové filmy, kriminalita mládeže, právní povědomí,

Rodinná výchova – vztahy v rodině, problematika neúplných rodin, problematika dětí v dětských domovech – beseda s ředitelem dětského domova, sexuální výchova, téma zdravého životního stylu, diskuse na téma drogy, beseda s lékařkou pracující v DETOXu, úloha rodiny v prevenci a u závislých jedinců

Zeměpis – problematika chudých zemí, humanitární pomoc, ekologické problémy jednotlivých zemí, životní styl v jednotlivých zemích, země s největší produkcí a spotřebou drog

Přírodopis – negativní dopad nezdravého životního stylu na lidský organismus, ekologie, dopad návykových látek na lidský organismus

Chemie –kouření, chemická složení a působení v organismu, dělení drog, chemické složení

Pracovní činnosti – zdravá výživa

Výtvarná výchova – plakáty, výzdoba školy k danému tématu

Tělesná výchova – problematika dopingů

Před opuštěním základní školy má žák znát :

- Pojmenovat základní návykové látky
- Znat jejich účinky na lidský organismus
- Orientace v problematice závislostí
- Znat základní právní normy
- Vědět, kde jsou kontaktní místa pro danou problematiku
- Posilovat sebevědomí
- Správně se rozhodovat, odmítat
- Zaujímat zdravé životní postoje
- Orientace v problematice sexuální výchovy
- Bránit se různým formám násilí, vědět, kde hledat pomoc
- Zvládat základní sociální dovednosti

• **Aktivity pro rodiče, spolupráce s rodiči**

Třídní schůzky

Webové stránky školy

Informační nástěnky na budově školy

Den otevřených dveří

Konzultační hodiny

Informační leták pro rodiče

Knihovna drogové prevence

Informační leták pro rodiče:

Vážení rodiče,

Dovolte mi, abych Vám touto cestou sdělila několik základních informací na téma *Moje dítě a drogy*.

Jak poznám, že moje dítě bere drogy?

- Změnila se osobnost Vašeho dítěte v poslední době v nějakém významném ohledu?
- Má časté výkyvy nálad?
- Straní se Vás? Je zlostné a depresivní?
- Tráví hodně času ve svém pokoji a samo?
- Ztratilo zájem o zájem o školu a o vyučování, popřípadě další aktivity, sport, zájmové kroužky?
- Zhoršil se jeho prospěch?
- Přestalo trávit čas se svými starými kamarády? Přátelí se s dětmi, které Vám nepředstavilo nebo se Vám nelíbí? Nesvěřuje se a nemluví o tom, kam jde a co dělá?
- Máte pocit, že se Vám doma ztrácejí peníze nebo cenné věci?(peníze může potřebovat na alkohol nebo drogy) a nebo má pocit, že má víc peněz, než kolik má kapesné? (peníze získané z distribuce drog)
- Reaguje nepřiměřeně, když s ním mluvíte o alkoholu a o drogách nebo se snaží změnit téma?
- Lže nebo podvádí?
- Pozorujete fyzické příznaky užívání drog nebo alkoholu? Jedná se o rozšířené nebo zúžené zorničky, nejasné vyjadřování a myšlení, ztráta hmotnosti...?
- Ztratilo vaše dítě nadšení a vitalitu?
- Našli jste v jeho pokoji prášky, lahve, injekční stříkačky?
- Zhoršil se vztah dítěte ke členům rodiny, k sourozencům?
- Zdá se Vaše dítě být nemocné, unavené a ráno protivné, po možném užití drog?
- Přestalo se vaše dítě starat o sebe, svůj zevnějšek, změnil se styl jeho oblečení?
- Zdá se být méně soustředěné?

Doporučení rodičům, jejichž dítě má problémy s návykovými látkami

CO DĚLAT?

Jestliže je dítě pod vlivem drog a hrozí otrava, neváhejte zavolat lékaře. Používání drog není trestný čin a dítěti proto žádný soudní postih nehrozí. S dítětem pod vlivem návykové látky nemá smysl se dohadovat. Vážnější rozhovor proto odložte na pozdější dobu.

Nespoléhejte na zázračné okamžité řešení, ale spíš na dlouhodobou záležitost. Jejím základem je nepodporovat a neusnadňovat pokračující braní drog, naopak odměňovat každou změnu k lepšímu. To, že daná strategie nepřináší okamžité zlepšení ještě neznamená, že není účinná. Může se jednat již o problém velkého rozsahu, k jehož řešení bude zapotřebí hodně času a spolupráci s odborníky.

Důležité je získat důvěru dítěte a naslouchat mu. To je těžké, zvláště když říká a hlavně dělá z hlediska rodičů nesmysly a když hájí hodnoty pro rodiče zcela nepřijatelné. Vyslechnout dítě ještě neznamená přistupovat na jeho stanovisko.

Naučte se s dítětem o alkoholu a drogách mluvit. Bude-li dítě nějakou drogu obhajovat, vyslechněte ho, ale opatřete si protiargumenty. Uvědomte si své možnosti. Dítě, které bere drogy nebo pije alkohol bývá většinou nezralé a nedokáže se samo o sebe postarat. Nedokáže si legálně opatřit základní prostředky k živobytí. Základní péči jsou rodiče ze zákona dítěti poskytnout, ale dítě musí poznat rozdíl mezi péčí v době, kdy nemělo problém a péčí nyní.

Je dobré vytvořit rodinná pravidla. Dítě by mělo vědět, jaké důsledky bude mít jeho jednání. Mělo by mu být jasné, že je výhodnější se chovat bezproblémově. Pokud dítě není ochotné změnit svůj životní styl, mělo by nést za své chování a jednání důsledky. Teprve vážné zdravotní problémy, které návykové látky způsobí jsou důvodem ke změně postojů k léčbě. Pomozte svému dítěti se odpoutat od nevhodné party a kamarádů. Tento moment má pro překonání problému stěžejní význam. Nevěřte dítěti, když vám bude tvrdit, že se s bývalou drogovou partou jen schází a samo drogy nebere.

Velmi důležitá je spolupráce v rodině. Oba rodiče by se měli na výchově svého dítěte domluvit a spolupracovat, a to i v případech, že nežijí ve společné domácnosti. Jenom tak můžeme předejít tomu, aby dítě uzavíralo tajná společenství s tím rodičem, který mu více povoluje. Důležitá je i spolupráce s širší rodinou, prarodiče, strýcové, tety, spolupráce se školou, léčebnými zařízeními. Až vážně míněná hrozba ústavní výchovy nebo ohlášení krádeže cenností na policii vedou ke změně postojů k léčbě.

Neváhejte vyhledat profesionální pomoc pro sebe, pokud ji dítě odmítá. Přístup k dítěti, které má problémy se závislostí shrnuje anglické slovo „tough love“, což v češtině znamená „tvrdá láska“. Znamená to dobrý vztah k dítěti, snahu mu pomoci, ale zároveň cílevědomost a pevnost.

ČEMU SE VYHNOUT!

- Nepopírejte problém, zbytečně tak ztratíte čas a dítě získá čas na rozvoj závislosti.
- Neskryvejte problém, mnozí rodiče se za problém stydí a skrývají ho. Pro pochopení problému je nutné se poradit o odborníky.
- Neobviňujte partnera, na obviňování za nedůslednost výchovy ze strany jednoho z rodičů není vhodná doba. Minulost stejně nezměníte, budoucnost naštěstí změnit lze.
- Nezanedbávejte sourozence závislého dítěte, jeho sourozenci jsou více ohroženi, problémem v rodině trpí, potřebují vaši pomoc. Pokud se pomoc z vaší strany nedostaví, mohou skončit stejně jako jejich sourozenec. Takové dítě ví, že obdobným problémem si Vaši pozornost získá také.
- Nezanedbávejte bezpečnost ostatních členů domácnosti, zejména malých dětí. Člověk pod vlivem návykové látky může být pro okolí velmi nebezpečný svojí agresivitou. Je třeba znemožnit přístup sourozenců k droze.
- Nefinancujte zneužívání drog a neusnadňujte dítěti dostupnost drog, s tímto souvisí zabezpečení cenných věcí, peněz. Dítě by v žádném případě nemělo znát například PIN kód Vaší platební karty, kapesné omezte na minimum. Pokud má dítě provést nějakou větší platbu ve školu, částku raději předejte vyučujícímu sami.
- Nenechte se svým dítětem vydírat, vyhrožování útekem, prostitucí nebo sebevraždou je častým a oblíbeným způsobem vydírání rodičů. Všechna tato rizika reálně existují, ale pokud rodič pod jejich tlakem ustoupí, riziko se nesnižuje ale zvyšuje a dítě ví, že nad Vámi má moc.
- Nevyhrožujte něčím, o čem víte, že to nemůžete a nechcete splnit.
- Vyhněte se fyzickému násilí, to nevede k cíli. V dětech jen živíte pocit ukřivděnosti a nepochopení. Fyzické násilí většinou vede k útěku z domova.
- Nejednejte chaoticky a impulzivně. Vše si předem důkladně promyslete.
- V žádném případě nevěřte tvrzení, že dítě má problém pod kontrolou a když bude chtít, může s drogou okamžitě přestat, popřípadě, že samo začne snižovat dávky. Tento moment funguje jen krátce, zpravidla několik dní a dítě do závislosti spadne znovu.
- Donekonečna neustupujte, zakažte dítěti přístup jeho pochybných kamarádů do bytu, ale není dobré zakazovat dítěti stýkat se s partou. Při tvrdém zákazu se parta stane pro něj ještě přitažlivější.
- Nezapomínejte dveře za dítětem navždy. I když dítě odejde, je dobré se připravit na jeho návrat, na jeho žádost o pomoc a stanovit podmínky pomoci.
- Neztrácejte naději. Pokud máte se svým dítětem obdobný problém, neváhejte se na mě obrátit. Váš školní metodik prevence.

- **Školní parlament**

Žáci zde mají možnost spolupodílet se na chodu školy, jejích pravidlech a učit se utvářet a formulovat vlastní názory a postoje, což přispívá ke zdravému rozvoji zdravě sebevědomé osobnosti schopnější odolávat negativním společenským jevům. Každá třída/počínaje 4.ročníky/ si zvolí 2 zástupce třídy, nejlépe chlapce a dívku, kteří ji budou zastupovat ve školním parlamentu. Parlament bude zasedat dle potřeby. Zasedání se bude zúčastňovat i vedení školy. Zasedání budou probíhat vždy ve dvou fázích s týdenním odstupem. Na prvním jednání budou předloženy návrhy, které zástupci tříd projednají se svou třídou. Výsledky jednání ve svých třídách přednesou na zasedání školního parlamentu, kde se bude o návrzích hlasovat. Takto zvolená ustanovení budou důsledně dodržována nejen žáky, ale i pedagogy.

- **Volnočasové aktivity**

Jedná se o aktivity nesouvisející s výukou, ale jsou nabízeny školou. Jedná se o školní družinu a školní klub.

- **Školní časopis**

Školní časopis se bude pravidelně ve svých rubrikách věnovat oblasti prevence. Žáci tak získají možnost být o prevenci a patologických jevech objektivně informováni. V rámci školního časopisu budou vycházet i dotazníky týkající se prevence a jejich výsledky budou zveřejněny vždy v následujících číslech.

- **Škola v přírodě a lyžařský kurz**

Většina tříd na prvním stupni vyjíždí každoročně na školu v přírodě, kde se využívá nestandardního prostředí k prohloubení návyků dětí vzhledem k zdravému životnímu stylu. Pracuje se i s prvky zážitkové pedagogiky, která otevírá možnosti k sebepoznávání, sebepřijetí, rozvoji sociálních dovedností a posílení soudržnosti třídního kolektivu.

Lyžařský kurz je pravidelně organizován pro žáky 8.ročníků. Součástí LVVK je i beseda se členy horské služby.

- **Ozdravný pobyt u moře**

Škola pravidelně, v letošním školním roce již podesáté organizuje ozdravný pobyt u moře. V letošním roce je jedná o týdenní letecký zájezd do Bulharska, který se uskuteční na přelomu května a června.

- **Den otevřených dveří**

Slouží především k prezentaci práce školy, ale dává možnost seznámit rodiče s koncepcí školy a prací v ní. Na jeho průběhu se podílejí i žáci, kteří se tímto

způsobem učí prezentovat výsledky své práce a posilují tak svůj vztah ke škole, třídnímu kolektivu a vyučujícím.

Pokud škola udrží trend a bude žákům nabízet novinky typu přípravná třída, školní klub, projektové vyučování, rozšíří nabídku výuky cizích jazyků, nebudou mít rodiče pocit, že škola nemá jejich dětem co nabídnout.

V tomto směru musí pracovníci školy vyvíjet velkou aktivitu, aby se nedostávali do šedého průměru. O to více musí být kvalitně propracován ŠVP a jeho vhodná prezentace na veřejnosti.

Chlapci a děvčata, dovolte mi, abych vás touto cestou požádala o spolupráci. Pro zjištění ve třídě a ve škole jsme pro vás připravili dotazník. Dotazník je anonymní, NEPODEPISUJ SE!

Odpovědi zakroužkuj nebo dopiš na řádek.

VĚK:

ROČNÍK:

POHLAVÍ: chlapec děvče

1) Chodíš rád do školy?	ANO	NE
2) Jaké bylo tvé poslední vysvědčení ?	jedničky a dvojky
několik trojek
několik čtyřek
neprospěl jsem	
3) Ubližoval nebo ubližuje ti někdo?	ANO	NE
4) Víš o někom komu někdo ubližuje ?	ANO	NE
5) Jak tobě nebo kamarádovi ubližují ?	nadávky-posměch-pomluvy-ponižování-vydírání
bití –jinak.....	
6) Ten, kdo ubližuje je	CHLAPEC	DÍVKA
7) Kolik je těch kteří ubližují?	-1 -2-3 více –kolik.....	
8) Řekl jsi o tom někomu ?	ANO	NE
9) Komu jsi o tom řekl?	Kamarád- třídní učitel – jiný vyučující- rodiče	

DĚKUJEME ZA VYPLNĚNÍ.

Děti, mým úkolem je zjistit, jaké vztahy panují ve vaší třídě. Nikdo ze spolužáků se nedozví, co jsi napsal.

U odpovědí vždy uváděj 1 maximálně 2 volby.

Jméno:.....

- 1) V letošním školním roce jedete na LVVK, ŠVP. S kým bys chtěl bydlet na pokoji?.....
- 2) O kom si myslíš, že by chtěl bydlet s tebou?.....
- 3) Koho bys nechtěl mít za spolubydlícího?.....
- 4) Kdo ve třídě se nejvíc pere?.....
- 5) Kdo se stává terčem vtipů nebo narážek?.....
- 6) Kdo je ostatními odmítán?.....
- 7) S kým je největší legrace?.....
- 8) Kdo dává třídu dohromady při hádkách?.....
- 9) Kdo se zastává slabších?.....
- 10) Ubližuje ti někdo?.....

DĚKUJEME ZA VYPLNĚNÍ!

Děti, tento dotazník slouží ke zmapování výskytu drog ve škole. Dotazník je anonymní, NEPODEPISUJ SE! Výsledky uvidí pouze preventista a výchovný poradce.

- 1) jsi chlapec –dívka?
- 2) Kolik je ti let?.....
- 3) Kouříš? ANO –NE
- 4) Pokud jsi kuřák, v kolika letech jsi začal/a/ kouřit?.....
- 5) Kdo ti nabídl první cigaretu?.....
- 6) Jak si obstaráváš cigarety?.....
- 7) Ví o tom, že kouříš tvoji rodiče? ANO –NE
- 8) Kdo ti nabídl první ochutnávku alkoholu?
- 9) Kolik ti bylo let?.....
- 10) Při jaké příležitosti to bylo?.....
- 11) Nabídl ti někdo drogy? ANO-NE
- 12) Vyzkoušel bys je? ANO-NE-NEVÍM
- 13) Víš o někom, kdo pravidelně bere drogy? ANO –NE

Děkujeme za vyplnění!

III. Integrace dívky se zbytky zraku do běžné základní školy

1. Zdůvodnění volby tématu

Již 10 pracuji jako učitelka na Základní škole ve V. V letošním školním roce končí na naší základní škole povinnou školní docházku dívka se zbytky zraku, která byla na naší škole integrována již od 1. ročníku. Tuto žákyni znám osobně, již třetím rokem ji vyučuji německý jazyk. Její mladší bratr je žákem 5. ročníku, jeho handicap je stejný.

1.1. Tyflopédie, možnosti vzdělávání nevidomých

Tyflopédie, dnes též oftalmopédie, optopédie, název pochází z řeckého *ophthalmos* = oko, Je disciplínou speciální pedagogiky. Zabývá se péčí o zrakově handicapované od narození do konce života včetně rehabilitace osob se zrakovým handicapem získaným v pozdějším věku. Optopédie se zabývá rozvojem, výchovou a vzděláváním dětí, které jsou znevýhodněny narušením, poruchou nebo absencí vidění. Závažnost tohoto druhu handicapu je dána tím, že omezuje pohotovou orientaci v prostoru, schopnost si představovat předměty.

Možnosti vzdělávání nevidomých dětí : nevidomí se mohou vzdělávat ve specializovaných školách, popřípadě mohou být tyto děti integrovány do běžné základní školy.

Škola Jaroslava Ježka v Praze : Škola pečuje o děti a mládež ve věku od 3 do 26 let. Její součástí je mateřská škola, základní škola, základní škola praktická, internát, školní družina, speciální pedagogické centrum, zájmové kroužky, sdružení rodičů. Škola je fakultní školou Pedagogické fakulty UK.

Speciální péče je zaměřena na rehabilitaci osobnosti zrakově postiženého jedince, kompenzaci a reedukaci zraku. Jedná se zejména o tuto speciální péči :

- Prostorová orientace, samostatný pohyb nevidomých s bílou holí
- Psaní na počítači
- Práce s internetem
- Čtení optakonem
- Práce s elektronickými pomůckami ovládanými braillovou klávesnicí a další

Škola spolupracuje s partnerskými školami v Lebachu(SRN) a ve Vratislavi(Polsko)

1.2. Klářina diagnóza

Klinická diagnóza : Hypermetropia alt.gradus oct.utr.

Hypoplasia n.optici.oc.utr.

Nystagmus

Syndrom Dandy Walker

Klára má těžkou zrakovou vadu v pásmu zbytků zraku.

1.2.1. Rodinná anamnéza

Klára se narodila v dubnu roku 1991, od září 1994 navštěvovala běžnou mateřskou školu. Klára žije v úplné rodině s oběma rodiči a bratrem. Rodiče jsou zdravotně v pořádku, bratr Tomáš (o 4 roky mladší) je též zrakově těžce postižený, má stejnou klinickou diagnózu.

Rodiče jsou velmi vstřícní, ochotně spolupracují se *speciálním pedagogickým centrem*. Rodinné prostředí je podnětné, rodiče se snaží své děti všestranně rozvíjet s ohledem na jejich zrakový handicap.

1.3. Předškolní období

V letech 1996-1998 byla Klára v péči Střediska rané péče v Praze. Cílem rané péče je předcházet postižení, eliminovat nebo zmírnit jeho důsledky a poskytnout rodině, dítěti předpoklady sociální integrace. Služby rané péče mají být poskytovány od zjištění rizika nebo postižení do přijetí dítěte do vzdělávací instituce tak, aby zvyšovaly vývojovou úroveň dítěte v oblastech, které jsou ohroženy.

Zásadní roli ve vývoji dítěte hrají první tři roky. Právě v období do tří let jsou kompenzační možnosti mozku tak obrovské, že umožňují nejlépe rozvinout náhradní mechanismy i u těch dětí, které mají v některé oblasti vývoje vážný handicap. Pokud se toto období zanedbá, možnosti vývoje dítěte v určitých oblastech se mohou zcela uzavřít nebo snížit.

Charakteristika rané péče:

- Má preventivní charakter, protože snižuje vliv prvotního postižení a brání vzniku postižení druhotného. To je projevem porušení vazeb dítěte s jeho okolím nebo nedostatečným rozvinutím funkcí postiženého orgánu.
- Posiluje rodinu, využívá přirozených zdrojů tak, že i dítě s postižením může vyrůstat a propívat v jejím prostředí.
- Ekonomický přínos, posupně činí rodiče nezávislími na institucích, snižuje nutnost ústavního pobytu a šetří tím výdaje státu.
- Je předpokladem úspěšné sociální integrace.
- Je poskytována převážně v přirozeném prostředí dítěte. Základním přirozeným prostředím dítěte je rodina. Toto platí zejména v období 0-3 roky. Stimulující interakce mezi rodičem a dítětem s postižením je podstatným faktorem rozvoje nejen jeho psychických, ale i fyziologických funkcí. Proto je pro ranou péči typická forma terénní práce – návštěvy poradenského pracovníka v domácím prostředí.
- Služby rané péče jsou sestavovány na základě analýzy potřeb dané rodiny.

Od ledna 1996 do června 1997 navštěvovala rodinu SPC přibližně jednou za měsíc. Pracovníci

SPC čtvrtletně navštěvovali Mateřskou školu ve V., kterou Klára navštěvovala. Klára zároveň docházela na zrakovou stimulaci do *Střediska rané péče*. Ve školním roce 1997/98 rodina navštěvovala pravidelně každý týden SPC. Klára se intenzivně připravovala na vstup do běžné základní školy – učila se bodové písmo, cvičila prostorovou orientaci a absolvovala dlouhodobý kurs grafomotoriky.

Rodiče s Klárou pravidelně navštěvovali školu, aby jí usnadnili vstup do této školy. Do školy byla zapůjčena TV lupa.

1.4. Zhodnocení Klářiných schopností při nástupu do školy

Rozumové schopnosti a předškolní znalosti byly při vstupu do školy v pásmu nadprůměru. Klára měla dobré matematické představy, již uměla počítat. Pracovala soustředěně, pouze s malými výkyvy. Při vstupu do školy ovládala celou Braillovu abecedu (skládá se ze 6 bodů rozmístěných v obdélníkové plošce), včetně matematických značek. Klára má vynikající paměť.

Pracovala s obrázky pod TV lupou. Jestliže šlo o nové obrázky s více objekty, tam je nerozeznávala. Pokud již konkrétní zobrazení viděla, pamatovala si je a rozeznala. Je zřejmé, že vnímá věc spíše podle barevnosti a celkového tvaru, než podle detailů. Na ty se zaměřil jen po přímém vedení. Hmatová práce byla v předškolním věku velmi dobrá.

V prostorové orientaci velmi dobře využívá sluch. Ve známých prostorách se orientuje velmi dobře, v neznámém terénu je nejistá, potřebuje vedení (slovní).

Při vstupu do školy měla Klárka velmi dobrou slovní zásobu. Ovládala geometrické tvary, kreslila s detaily fixem.

V sebeobsluze byla samostatná, v blízkosti matky vyžadovala pomoc.

1.4.1. Důvody pro integraci do základní školy

Klára nastoupila po odkladu školní docházky v září roku 1998 do běžné základní školy. Integrace do základní školy byla již od září roku 1997 ve spolupráci se *Speciálním pedagogickým centrem při Škole Jaroslava Ježka v Praze*. Klára je v péči tohoto centra.

Klára je velmi inteligentní a zařazení do internátní školy pro nevidomé by ji odsoudilo zařadit se mezi děti s kombinovanými vadami včetně sníženého intelektu. Pro Klárku by bylo velice těžké odloučení od rodičů a bratra.

Škola leží v místě bydliště, Klára byla integrována již v mateřské škole, všechny děti s ní přestoupily do 1. třídy. Klára je na děti zvyklá, děti vědí, jak jí pomáhat.

Rodina s místní školou spolupracuje, velmi pomáhala s přípravou na integraci.

1.4.2. Personální zajištění

Škola v době nástupu Kláry do 1.třídy neměla právní subjektivitu, nemohla zaměstnat asistenta. Ředitelka školy žádala proto *Školský úřad v K.* o přidělení asistenta, který by ve škole vykonával civilní službu. Jako možný asistent byl vybrán absolvent pedagogické fakulty. Žádosti nebylo vyhověno.

Jako třídní učitelka byla vybrána vyučující s dlouholetou praxí. Před nástupem Kláry do školy spolupracovala s SPC, do SPC dojížděla na konzultace a hospitace. Naučila se Braillovo písmo. SPC zapůjčilo škole učebnice v Braillu, nástěnnou tabuli Braillova písma a TV lupu.

SPC doporučilo integraci pouze pokud budou dodržena tato hlediska :

- Individuální přístup a respektování specifík zrakově handicapovaného dítěte
- Snížený počet žáků ve třídě
- Speciální pomůcky – slepecký psací stroj, TV lupa, sklopná deska, osvětlovací těleso, sešity se širokými linkami, učebnice v bodovém písmu, zvětšený čerpatisk...
- Zpracování individuálního vzdělávacího programu
- Spolupráce s rodinou
- Úzká spolupráce se Školou Jaroslava Ježka

Odlíšnosti v metodickém postupu a přístupu k učivu budou zajištěny pravidelnými návštěvami speciálního pedagoga z SPC na ZŠ ve V. Budou probíhat konzultace s třídní učitelkou, předmětovými učiteli, rodiči a vedením školy.

SPC doporučuje účast učitelů na Dni otevřených dveří Školy Jaroslava Ježka v Praze, kdy je možné hospitovat ve vyučování a hovořit přímo s předmětovými učiteli.

Osobní konzultace je možné sjednat i telefonicky přes pracovníci SPC.

2. Návrh organizační formy vzdělávání, návrh rozsahu a způsobu poskytování individuální speciálně pedagogické a psychologické péče

Diagnostikované obtíže jsou takového druhu a stupně, že opravňují žákyni k zařazení do režimu speciálního vzdělávání, které se na žádost rodičů realizuje v běžné základní škole formou individuální integrace. S ohledem na rozsah zjištěných speciálních vzdělávacích potřeb žáka mu náleží nejvyšší míra podpůrných opatření a opravňuje k čerpání navýšených finančních prostředků. Z důvodu psychosociálního vývoje je plně indikováno začlenění do školy běžného typu.

Návrh rozsahu a způsobu poskytování speciálně pedagogické a psychologické péče

- Zohlednění speciálních vzdělávacích potřeb žáka při veškeré práci tzn. tolerance vyplývající ze zrakové vady
- Speciálně pedagogická péče se uskutečňuje pomocí podpůrných opatření – speciální metody, postupy, formy a prostředky vzdělávání s využitím vhodných kompenzačních a učebních pomůcek a vhodných didaktických materiálů, které umožní kompenzaci zrakové vady a přispějí ke kvalitě výkonu
- Základem speciální pedagogické péče je práce s materiály v bodovém písmu, práce se zvětšeným tiskem na potřebnou velikost, práce se zvětšovací televizní lupou, práce s počítačem se speciálním programy pro zrakově handicapované, příprava materiálů na výuku, příprava textů. Alternativní způsoby práce, úprava práce podle Kláříných možností (práce s mapou, rýsování,...)
- Individuální přístup vyučujících
- Vytvoření IVP v oblastech vzdělání, ve kterých žákyně nemůže z objektivních důvodů vyhovět běžným požadavkům učebních plánů
- Podle potřeby zařadit individuální výuku mimo vyučovací dobu pro individuální práci se žákem (dovysvětlení učiva, procvičení se zcela zvládnutého učiva,...)
- Podle aktuální potřeby konzultace rodiny, školy a žáka s SPC Loretánská 19, Praha 1, popř. psychologem SPC. Správnost a kvalitu vyučování je možné konzultovat s odborníky v SPC.
- Umožnit působení speciálního pedagoga ve škole (speciální pedagog SPC bude pravidelně navštěvovat základní školu a danou problematiku konzultovat)
- V rámci diagnostiky a případné další pomoci při vzdělávání žáka spolupracovat s rodiči žákyně a podporovat spolupráci s odborníky z jiných resortů
- V individuálních hodinách nacvičovat práci s PC, který je kompenzační pomůckou zrakově handicapovaných. Vyučovat psaní všemi deseti na klávesnici PC
- Setkávání Kláry se zrakově handicapovanými vrstevníky

2.1. Cíl vzdělávání žáka, doporučené pedagogické postupy, podpůrná opatření, způsob zadávání a plnění úkolů, způsob hodnocení

- Cílem je naplnit speciální vzdělávací potřeby žáka s ohledem na jeho schopnosti a možnosti tak, abychom mu umožnili v co největší míře se zapojit do všech školních i mimoškolních aktivit. Využívat preference žáka, budovat jeho sebevědomí a minimalizovat tak dopad zrakového handicapu na celkový vývoj.

- Ve zvýšené míře dodržovat psychohygienická pravidla a pedagogické zásady uplatňované u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.
- Respektovat a tolerovat zvýšenou unavitelnost, výkonnostní výkyvy a aktuální zdravotní stav.
- Individuální přístup všech vyučujících
- Zpracování IVP ve všech předmětech
- Zařazení 1-2 vyučovacích hodin týdně formou individuální práce se žákem dle uvážení vyučujících. Tyto hodiny individuální péče lze využít k dovysvětlení látky, přiblížení různých názorných materiálů a pokusů.
- Klára pracuje ve výuce v bodovém písmu, píše na Pichtově psacím stroji, využívá speciální rýsovací soupravu, reliéfní mapy,...
- Zraková práce je doplňována využitím zvětšovací televizní lupy, protože Klára má využitelné zbytky zraku. Používá fixy se silnou stopou.
- Žákyně by měla být vedena k tomu, aby svých zbytků zraku co nejvíce využívala např.k prostorové orientaci.
- Volba alternativních způsobů školní práce – texty, které pedagog píše na tabuli poskytnout i do lavice v bodovém písmu, využívat poslech,...
- Dostatečný časový prostor pro zpětnou kontrolu, tolerance individuálního tempa, delší časové limity pro veškerou práci, volnější pracovní tempo při diktátech, opisech i při čtení, možno snížit objem práce
- Pracovní místo v první lavici
- Při psaní na tabuli diktovat nahlas, co učitel píše
- Pomůcky pro výuku poskytnout do lavice nebo umožnit přístup k pomůckám
- Co nejvíce využívat audiotechniku – magnetofonové nahrávky, diktafon,...
- Při výuce používat PC – ovládání mnoha kompenzačních pomůcek pro zrakově postižené je založeno na schopnosti ovládání PC
- Dbát na bezpečnost při kolektivních hrách při tělesné výchově, výběr cviků přizpůsobit dle doporučení očního lékaře
- Podporovat začlenění do kolektivu, zapojovat do školních a mimoškolních aktivit, vytvářet podmínky pro dobré vrstevnické vztahy
- Vše konzultovat s žákyní, sama si řekne, co jí vyhovuje, citlivě reagovat na její potřeby
- Požadavky kladené na žákyni by měli vyučující přizpůsobit jejím možnostem a schopnostem, protože stres, snaha vyrovnat se vrstevníkům, velká snaha vyhovět požadavkům učitele mohou způsobit výkyvy při veškeré práci
- Úzká spolupráce s rodinou

- Zohlednění druhu, stupně a míry postižení při hodnocení výsledků školní práce
- Tolerantně hodnotit školní výkony, zejména v těch oblastech, do kterých se negativně promítá základní diagnóza – prohlížení tabulek a grafů, rýsování, práce s mapou
- Při zkoušení preferovat ústní projev

2.2. Návrh dalšího pracovníka podílejícího se na práci

Speciální pedagogické centrum doporučuje odborného instruktora na výuku dovedností POSP (prostorová orientace a samostatný pohyb). V případě potřeby k zajištění nezbytné pomoci v průběhu vzdělávání asistenta pedagoga – na škole působí od roku 2002- vzhledem k pomalejšímu tempu při psaní v bodovém písmu (např. postup zápisu matematických příkladů). Asistent v případě potřeby individuálně diktuje v tempu, které je Klára schopna zvládnout, aniž by bylo narušeno tempo ostatních dětí.

Asistentka doprovází Kláru na hodiny tělesné výchovy a pomáhá při výuce tělesné výchovy. Doprovází Kláru i na mimoškolní akce – plavání, bruslení, divadlo, školu v přírodě, exkurze a výlety. Na lyžařský výcvikový kurz doprovázela Kláru asistentka ze Školy Jaroslava Ježka.

2.3. Materiální vybavení a předpokládané finanční navýšení

přetisk učebnic do bodového písma.....8000,-Kč

speciální papíry do slepeckého psacího stroje.....500,-Kč

speciální folie na rýsování.....200,-Kč

nákup pomůcek pro zábavu a poučení

(hry pro nevidomé, ozvučené nafukovací míče..).....2000,-Kč

reliéfní mapy.....500,-Kč

ozvučený míč na tělesnou výchovu.....1000,-Kč

audiotechnika.....5000,-Kč

materiál na výtvarnou výchovu a pracovní činnosti..... 500,-Kč

(speciální modelovací hmota, tmely, prstové barvy, tvarovací drátky, korále, konturovací pasta na reliéfní kresbu na geometrii...)

pomůcky pro zábavu a poučení – stavebnice,.....1000,-Kč

ohodnocení instruktora prostorové orientace.....

Vzhledem k náročnosti integrace zrakově postiženého žáka SPC doporučuje nepřekročit počet 18 žáků ve třídě.

2.4. Zpracování individuálního vzdělávacího programu

Při zpracování IVP je nutné zohlednit všechny výše uvedené zásady. Ve všech předmětech dodržovat individuální přístup k žákyni s respektováním specifik těžkého zrakového postižení.

- výuku doprovázet cíleným slovním doprovodem
- učit žákyni zásadám samostatného pohybu a vést k samostatnosti a sebeobsluze
- kompenzace práce v lavici cviky podporujícími správné držení těla, cviky k procvičení orientace v prostoru, udržování rovnováhy

2.4.1. Český jazyk

Klára pracuje ve výuce v bodovém písmu, používá učebnice v bodovém písmu, píše na Pichtově psacím stroji. Zrková práce je doplňována s využitím zvětšovací lupy, protože má využitelné zbytky zraku, používá fixy se silnou stopou.

Ve výuce je nutné dbát na to, aby plně rozuměla významu slov, nutno ověřovat otázkami.

Ve větné skladbě je omezená možnost grafických znázornění – tam, kde se v gramatice využívá grafické znázornění by měla být Klára časově zvýhodněna, protože nemůže využívat jednoduché a názorné grafiky a pro přehlednost musí vypisovat, jinou možností je slovní kontrola. Schéma věty : 1H, 2H,3V,4H.- vedlejší věta vložená do druhé věty hlavní.

Ve výuce je nutné zohlednit vyplňování tiskopisů, telegramů, pohlednic a korespondenčních lístků, složenek.

Lze využívat i zvukových knih a knih v bodovém písmu z *Knihovny K.E.Macana v Praze*. Balení slepeckého tisku – poštovní je zdarma, adresu píše vidící a do levého horního rohu píše slepecký tisk.

2.4.2. Matematika

Aritmetika

Veškeré matematické značky a způsoby zápisu příkladů jsou prováděny podle *Příručky pro přepis textů do bodového písma*.

Klára používá učebnice v bodovém písmu, na 1.stupni používala stovkové počítadlo. Důležité je dbát na nácvik správného způsobu zápisu matematických příkladů. Je vhodné používat názor- hmatná číselná osa, např.metr lze zvýraznit konturovací pastou, vyhledávání v hmatné číselné ose zabere více času. Zápis mnohaciferných čísel je dobré provádět po trojicích, zvláště v počátku nácviku, číslo si dítě nejdříve prohlédne a pak jej teprve čte.

Je dobré Kláru časově zvýhodnit – v bodovém písmu je v příkladech komplikovanější orientace.

V matematice lze využít kalkulačku s hlasovým výstupem.

U nevidomých dětí se doporučuje složitější matematické zápisy prohlížet oběma rukama – pro lepší obrazovou orientaci v příkladu – vnímat jej jako celek.

Zlomky – příjemnější varianta sčítání a odčítání zlomků (převádění na společného jmenovatele) např. $1/4 + 3/8 - 1/12 = 6/24 + 9/24 - 2/24 = 13/24$

Celá čísla, racionální čísla – důležitá je hmatová číselná osa. Poměr, přímá a nepřímá úměrnost – je probírána pouze okrajově, teoreticky. – využívání daného měřítka při zhotovování jednoduchých plánů, čtení map. Klára musí zvládnout zapsání tabulky přímé a nepřímé úměrnosti, zakreslení bodu s danými souřadnicemi v pravouhlé soustavě souřadnic, rýsování grafu přímé a nepřímé úměrnosti.

V matematice Klára používá matematické tabulky, které jsou přepsány do bodového písma. Vyhledávání v nich je složitější než pro děti vidící, nevidomé dítě má problém s udržením řádku, je možné, že sjede dolů nebo nahoru, tím by vyhledalo špatné číslo. Jako pomůcka slouží odpočítávání řádků shora. Je třeba kontrola a dopomoc.

Na mocniny je možné použít kalkulačku. Mluvicí kalkulačka nemá odmocninu, je tedy nutné požit tabulky. Pro zrychlení práce a zamezení zbytečnému chybování mohou spolužáci pracující s kalkulačkou Kláře odmocninu nadiktovat.

SPC doporučilo u mocnin používat jiná písmena než prvních deset písmen z bodové abecedy, která v Brailu přidáním číselného znaku znamenají číslice. Vhodná jsou m,n,x,y,z....

U Pythagorovy věty je důležitý názor. V kapitole Výrazy – dáváme jednodušší čísla, aby se dobře dosazovala. U lomených výrazů se podmínky řešení lomeného výrazu píší za řešení. Při úpravě + a – lomených výrazů lze zapisovat každý zlomek zvlášť se shodným jmenovatelem.

U rovnic se zkouška píše pod matematický zápis, ne vedle jako u vidících, ale znovu pod. V 9.ročníku se probírá kapitola statistika, diagramy použít pouze informativně.

U řešení soustavy lineárních rovnic se dvěma neznámými Klára využívá především sčítací metodu.

Goniometrické funkce, Klára využívá Matematicko-fyzikální tabulky, trojúhelník z tvrdého papíru, umí vyznačit úhly – alfa, beta, gama. Umí sestavit grafy a použít je.

Geometrie

Klára používá rýsovací soupravu pro nevidomé a speciální folie. SPC doporučuje neklasifikovat estetiku provedení.

Technika rýsování nevidomých je náročná na orientaci v ploše. Při konstrukcích vznikají i značné nepřesnosti. Nepřesnosti v rýsování jsou způsobeny samotnou technikou rýsování nevidomých. Proto hodnotíme znalosti, provedení zápisu a schopnost realizace.

Pokud není vhodný obrázek v učebnici je dobré si jej připravit buď za pomoci gumové či síťové kreslenky nebo konturpasty. V učivu je možné použít obrazec vystřižený z tvrdého papíru. Obrazec vystřižený z tvrdého papíru přikládáme na reliéfní útvar.

Před samým rýsováním vy si Klára měla prohlédnout reliéfní obrázky daného tématu. Někdy je nutné ukázat postup práce na několika obrázcích rozfázovaně.

Klára neměří s přesností na milimetr, ale na 5 milimetrů.

Jednotky míry a vztahy mezi nimi zná a používá je. Je dobré provádět odhady vzdáleností. Co lze obsáhnout rukou – porovnávání delší, kratší, uvědomovat si délku – 10 cm, 20 cm, 0,5 m a 1 m, ... větší vzdálenosti je možné odkrokovat, odhadovat vzdálenost podle sluchu – dál, blíž, přibližuje se, vzdaluje se, vymezení vzdálenosti 5 m, 10 m, velikost třídy, délka chodby, ...

Klára nemusí vždy rýsovat, někdy postačí náčrt, může těleso i vymodelovat. Místo konstrukčních úloh je lepší zařazovat více početních úloh.

Znalosti geometrie – 1. stupeň

- Bod, úsečka, přímka – popis, zápis, rýsování, umět změřit úsečku, zapsat délku úsečky
- Narýsovat rovnoběžky – libovolné, daným bodem
- Narýsovat kolmice – libovolné, daným bodem
- Různoběžky
- Čtverec, obdélník, kružnice (bod na kružnici a v okolí kružnice) – zápis, rýsování, popis
- Trojúhelník – libovolný, dle věty sss
- Znát tělesa
- Popisujeme latinkou : L, I, O, J, C, V, S, ...

V tématu Shodné útvary – využívat modely trojúhelníků, položit je na sebe a určit shodnost

- Znát věty o shodnosti trojúhelníků a umět je používat
- Pokusit se o sestrojení obrazu v osové a středové souměrnosti

Čtyřúhelníky, hranoly mít připravené z tvrdého papíru, dát je Kláře do ruky, aby je poznávala a pojmenovala.

Válec – těleso, drátěný model a síť válce, válec nemusí umět narýsovat, stačí vymodelovat
Klára by měla znát terminologii geometrie, umět vypočítat hodnoty obvodu, obsahu a objemu.

Jehlan, kužel, koule : těleso, soustředit se na výpočty, používání modelů

Technické plánky, sinusoidu lze zhotovit na termokopírce v SPC.

2.4.3. Vlastivěda, zeměpis, dějepis

Při práci jsou používány reliéfní mapy. Orientace na mapě je pro nevidomé obtížná, je třeba ji mírněji posuzovat a hodnotit spíše teoretické znalosti. Orientace na mapě je rovněž

časově velmi náročná, vyžaduje individuální práci s žákyní a upřesňující slovní doprovod. Práce s mapou je využívána jako doplněk a orientace v ní není klasifikována.

Co nejvíce jsou používány názorné pomůcky ze živé přírody – časté vycházky, poznávací výlety.

V hodinách je rovněž využívána audiotechnika – výukové zeměpisné programy. Klára si často připravuje referáty.

2.4.4. *Prvouka, přírodověda, přírodopis*

V hodinách jsou využívány modely, které se běžně používají v základní škole. Pomůcky si Klára vždy delší dobu prohlíží, asistentka pomáhá se slovním popisem. Velice často jsou používány názorné ukázky ze živé přírody – přírodniny. Součástí výuky jsou i časté vycházky do přírody.

V hodinách přírodopisu Klára nepoužívá mikroskop, místo kreslení pozorovaných objektů je Klára dle slovního popisu modeluje.

Při rozlišování kamenů a semen není Klára klasifikována. V zoologii jsou využívány modely obratlovců.

Ve výuce je zcela vynechána kapitola „Práce s atlasy k určování rostlin“. Klára nepřipravuje mikroskopické preparáty. Listy rostlin nekreslí, ale nalepuje.

2.4.5. *Fyzika, chemie*

pomůcky :

- váhy – buď slepecké – možno zakoupit v *Tyflopomůckách*, Krakovská 21, Praha 1, nebo využít dvoumiskové se závažím.
- Odměrný válec- možno upravit běžný, pomocí konturpasty a dymopásky a doplnit plovákem z polystyrénu
- Měřidla – metr- tyčový, skládací, krejčovský
- Krokvice – slepecká obměna vodováhy, bohužel není k zapůjčení ani k zakoupení, Klára se s ní seznámila při návštěvě SPC
- Slepecké hodiny – hodiny, minutník, budík – možno zakoupit v *Tyflopomůckách*
- Tlakoměr – využívá se běžná pomůcka bez sklíčka
- Teploměr – slepecký, k zakoupení v *Tyflopomůckách*
- Kladka, páka – využívají se běžné pomůcky, Klára je má pro sebe k dispozici v lavici

Sporná témata výkladu – změna objemu tělesa, znázornění síly, gravitační pole, těžiště tělesa a jeho vlastnosti, neustálý neuspořádaný pohyb částic těles – tato témata znát pouze teoreticky.

Pro kapitolu elektrický obvod byly zapůjčeny pro Kláru reliéfní obrázky z SPC.

V hodinách fyziky lze využívat běžné pomůcky, pokud u nich lze odstranit přední sklíčko, aby Klára mohla účinek pozorovat na rafičce.

Hlavní důraz je kladen na objasnění a dodržování pravidel bezpečné práce s elektrickými zařízeními.

Klára musí znát fyzikální veličiny, jejich vzorce, jednotky a umět vypočítat fyzikální příklady.

Při výkladu elektromagnetických jevů se používá váleček na pružině. Jako důkaz elektromagnetu a jeho využití slouží zvonek – slyší zvonění. Pro znázornění střídavého proudu se využívají reliéfní obrázky. Světelné jevy – úhel dopadu se rovná úhlu odrazu a lom světla, nechat prohlédnout čočku. Využití jaderné energie – znát princip fungování jaderné zbraně a jaderné elektrárny.

Vesmír – Sluneční soustava, postavení planet vzhledem k Slunci – poměry velikostí

(lze využít míč jako Slunce a hrášek pro znázornění Země).

V chemii musí Klára znát značky prvků, vzorce chemických sloučenin a znát teorii. Periodická soustava prvků v Braillu existuje, ale jsou v ní uvedeny pouze názvy prvků a jejich značky.

V hodinách chemie je nutné dodržovat bezpečnost práce, hlavně při pokusech.

2.4.6. Cizí jazyky- angličtina, němčina

Již od počátku výuky je nutné dbát na písemnou formu, neučit jazyk pouze poslechově.

Učebnice a pracovní sešity má Klára k dispozici v Braillu. Má zavedený i svůj slovníček.

V anglickém jazyce musí Klára znát hláskování – spellování. Slovíčka a poslechová cvičení má nahraná na kazetě k domácí přípravě.

Veškeré písemnosti odevzdává v bodovém písmu. Diktáty, pravopisná cvičení, překlady a slovní zásobu píše Klára ve stejném rozsahu jako ostatní. Není zatěžována tím, aby vše v hodině psala, při samostatné práci do pracovního sešitu s ní pracuji ústně. Při všech činnostech dávám Kláře více času, popřípadě zadání několikrát zopakuji. Při zápisech slovíček, která nejsou obsažena v učebnici, slovíčka diktuji několikrát, včetně pravopisu – hláskuji.

Klára bohužel nemá k dispozici slovník v Braillu, pokud třída pracuje se slovníkem, Klára pracuje se mnou na jiném úkolu ústně.

2.4.7. Výtvarná výchova a pracovní činnosti

Výtvarné vyjádření zrakově postižených odpovídá hmatovému vnímání, tím je nutné se řídit při výběru výtvarných technik. Před zahájením práce je dobré Klárce ukázat finální výrobek a nechat jí, aby si ho osahala. Danou činnost je třeba názorně ukázat, vše nechat osahat.

Klára se hmatem seznamuje s různými materiály, slovně a pozorováním s různými pracovními postupy. Činnosti, které skutečně nemůže vykonávat nahrazuje vyučující činnostmi na procvičování hmatu, modelováním, navlékáním korálků, tříděním korálků,...

2.4.8. Tělesná výchova

Na hodiny tělesné výchovy doprovází Kláru asistentka. Výběr cviků je přizpůsoben oční vadě a možnostem Kláry. Vyučující v hodině dbá hlavně na správný tělesný rozvoj a držení těla. Je nutné dbát nejen na bezpečnost, ale i na samostatnost.

Běh je možný ve dvojicích s vidícím – drží se za ruku, vodí se na gumě. Veškeré cviky a činnosti vyučující, popřípadě asistentka Kláře vysvětlí, někdy provede vyučující cvik s dítětem nebo se nechá „osahat“ při provádění cviku.

Klára není z žádných aktivit vyloučena, ale je nutné jí vymezit prostor – prádelní gumou s rolničkami, zvukovými majáčky.

Pro nevidomé je velmi vhodným sportem plavání, ale je nutné vymezit plaveckou dráhu. Dalším vhodným sportem je bruslení, se spolužačkou ve dvojici.

Klára se zúčastnila i lyžařského výcvikového kurzu, doprovázela ji osobní asistentka ze Školy Jaroslava Ježka.

3. Spolupráce s rodinou

Spolupráce s rodiči je téměř každodenní, pokud se vyskytnou nějaké problémy (týkají se výhradně pomůcek). Rodiče se ochotně podílejí na jejich řešení.

Matka přepisuje některé texty z bodového písma, protože Klára se zapojuje do různých literárních soutěží. Pomáhá své dceři při psaní domácích úkolů, které jsou vždy vypracované. Případně matka obráceně přepisuje materiály, které vyučující dětem oxeroxují, do Brailu.

Rodiče s Klárou pravidelně navštěvují SPC, tam mají možnost konzultací se speciálním pedagogem a vyučujícími jednotlivých předmětů. Základní škola ve V. pravidelně organizuje setkání rodičů, speciálního pedagoga, vedení a výchovného pedagoga.

Rodiče se podílejí i na přípravě pomůcek na vyučování, pomáhají shánět speciální pomůcky na matematiku, fyziku a další předměty.

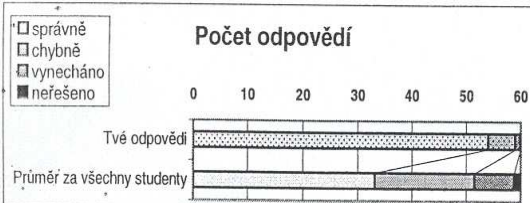
4. Výsledky SCIO TESTŮ

Ve všech kategoriích testu dosáhla Klára nejlepších výsledků z obou paralelních tříd. V následující části jsou vyhodnoceny její výsledky.

JMÉNO Klára Maršálová
TŘÍDA 9. A
ŠKOLA CILS ZŠ
ČÍSLO V TRÍDNÍM VÝKAZU 17

OBEČNÉ STUDIJNÍ PŘEDPOKLADY

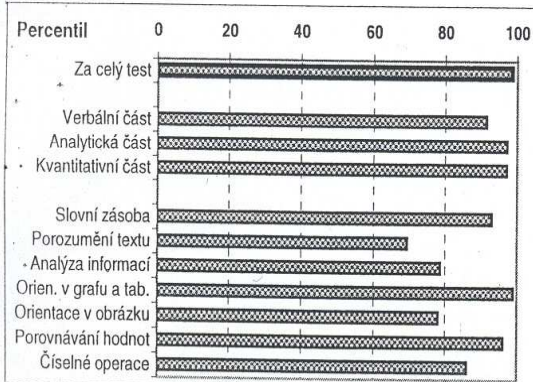
Výsledky Tvých odpovědí :

Tvůj výsledek je v rámci všech testovaných škol špičkový.

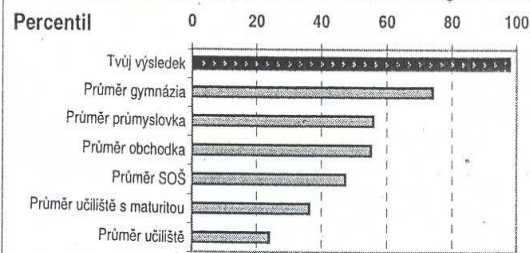
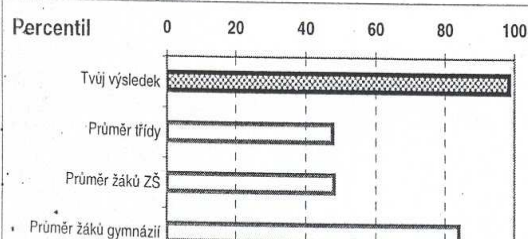
Tvůj percentil: 99
Tvůj skupinový percentil: 99
Tvoje skóre: 52
Tvoje čistá úspěšnost: 87 %

Výsledky za části testu :

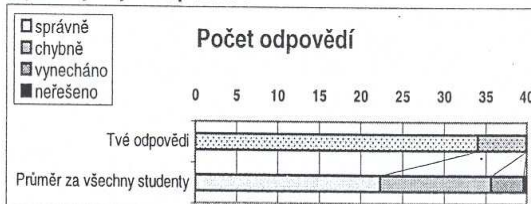
Tvé výsledky v jednotlivých částech testu jsou vyrovnané.

Porovnání za celý test :

ČESKÝ JAZYK

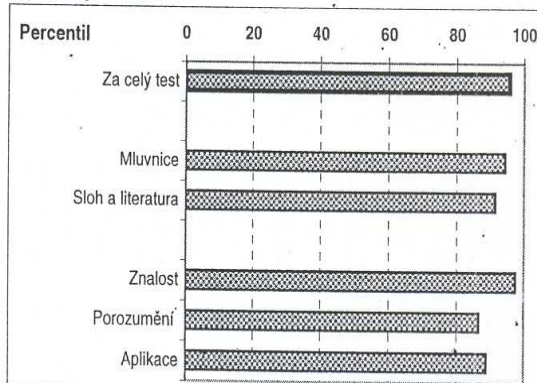
Výsledky Tvých odpovědí :

Tvůj výsledek je v rámci všech testovaných škol špičkový.

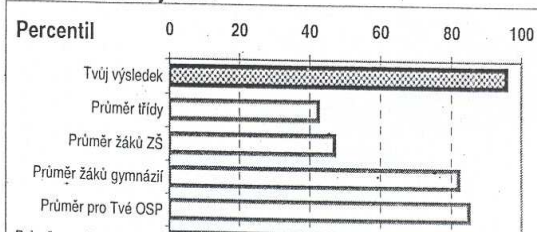
Tvůj percentil: 96
Tvůj skupinový percentil: 97
Tvoje skóre: 32
Tvoje čistá úspěšnost: 80 %
Tvoje školní známka: 1

Výsledky za části testu :

Tvé výsledky v jednotlivých částech testu jsou velmi vyrovnané.

Porovnání za celý test :

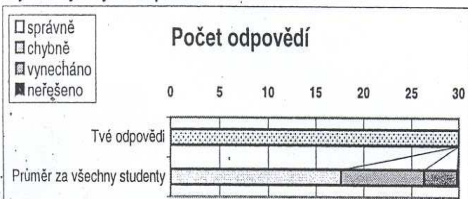
Tvůj celkový průměrný percentil dosažený v jednotlivých testech je 98 a spadá do pásma 75 – 100, které odpovídá výsledkům uchazečů přijímaných na gymnázia.

S tímto percentilem máš velkou šanci být přijat na gymnázium i na střední odbornou školu. Tvé výsledky jsou nadprůměrné. I tak doporučujeme nenechat nic náhodě a zodpovědně se připravovat, aby byl pro Tebe nakonec výsledek potěšující. Tvé výsledky jsou sice výborné, jistoty přijetí ale docílíš jen pravidelnou přípravou.

MATEMATIKA

ANGLICKÝ A NĚMECKÝ JAZYK

Výsledky Tvých odpovědí :

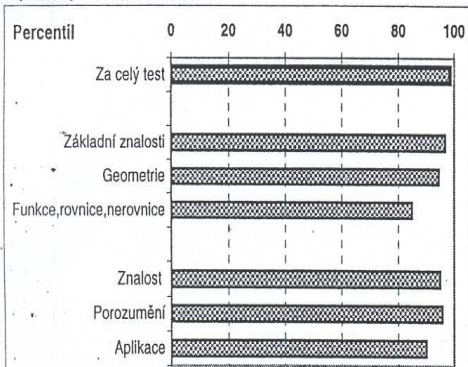

Neúčastnil/a se.

Tvůj výsledek je v rámci všech testovaných škol špičkový.

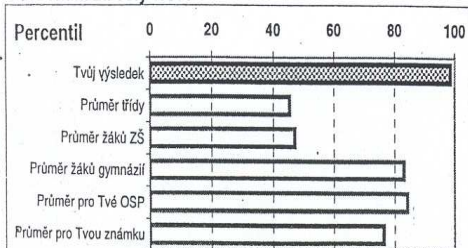
Tvůj percentil:	99
Tvůj skupinový percentil:	99
Tvoje skóre:	30
Tvoje čistá úspěšnost:	100 %
Tvoje školní známka:	1

Výsledky za části testu :

Tvé výsledky v jednotlivých částech testu jsou velmi vyrovnané.

Porovnání za celý test :

Tvé výsledky jsou lepší,
než odpovídá Tvým studijním předpokladům

5. Výstupní hodnocení

Žákyně si osvojila strategie učení na vynikající úrovni a je výborně motivována pro celoživotní vzdělávání. I když jde o zrakově postiženou dívku, její schopnosti jsou mimořádné. Má skvělou paměť, pamatuje si věci, které pouze slyšela, a to jenom jednou. Logicky uvažuje velmi dobře, dokáže řešit úkoly stejně rychle jako spolužáci, občas i rychleji.

Bohatá slovní zásoba jí umožňuje obratně formulovat myšlenky, píše velmi hezké slohové práce.

Do řešení některých problémů ve třídě se nezapojuje, do diskuse se zapojí tehdy, je-li k tomu vyzvána. Její názory jsou překvapivě zralé. Svoje úspěchy spíše podceňuje, úspěchy ostatních přeceňuje. Ve své třídě představuje oporu pedagoga, když nikdo nereaguje, Klára vždy. Je velmi skromná, nijak se nad spolužáky nevyvyšuje. I když jí spolužačky pomáhají, snaží se být soběstačná. Dokáže spoustu věcí zvládnout sama. Má výrazně vyvinutý smysl pro spravedlnost. V době letních prázdnin se pomáhá starat o stejně postižené děti. Má velmi hezký vztah ke zvířatům a vůbec k přírodě a ochraně životního prostředí. Vždycky se aktivně zapojuje do sběru druhotných surovin.

Dokáže si aktivně chránit svoje fyzické a duševní zdraví, její tolerance a ohleduplnost k ostatním lidem jsou příkladné. Je vedená k tomu, aby si vážila kulturních hodnot.

Klára je všestranně velmi nadaná dívka, spíše humanitní typ. Její jazykový cit je výjimečný, mezi její oblíbené předměty patří jazyky a dějepis. Příliš ji nebaví matematika a chemie, ale i v těchto předmětech je nejlepší ve třídě. Za pomoci speciálních pomůcek pro nevidomé může studovat cokoliv. Je zodpovědná, vzorně plní všechny svoje povinnosti. K dospělým je velmi slušná a zdvořilá. Příliš se podceňuje, nemá žádné sebevědomí. Na svůj věk je hodně vážná.

Zapojila se do některých literárních soutěží při Městské knihovně ve Velvarech, které vždy vyhrála. Zúčastnila se celostátní soutěže ve čtení v Braillově písmu, kde skončila na 3.místě. její mimoškolní aktivity se týkají převážně hudby. Devět let hraje na zobcovou, sopránovou a altovou flétnu, o něco kratší dobu se věnuje hře na příčnou flétnu, na kytaru a na varhany. Dva roky docházela na hodiny sólového zpěvu, několik let byla členkou keramického kroužku.

Ovládá také tzv.Lormovou abecedu, což je speciální znakový jazyk, který umožňuje komunikaci s hluchoslepými lidmi.

Ve volném čase se zabývá sportem. Se stejně postiženými kamarády sjíždí české řeky, leze na skály. Je členkou turistického kroužku při Speciální škole Jaroslava Ježka v Praze. Mezi její oblíbené sporty patří lyžování a jezdí na kole.

Velmi ráda čte, ale do Braillova písma nejsou přetištěny všechny knihy, které by si ráda přečetla. V současné době se učí pracovat na speciálním notebooku, který je určen pro potřebu nevidomých.

6. Rozhovor

Kláro, právě jsi úspěšně složila přijímací zkoušky na Gymnázium ve S. Blahopřeji ti k přijetí.
Děkuji.

Proč sis vybrala právě tuto školu?

Původně jsem chtěla studovat na jiném gymnáziu, ale po rozhovoru rodičů s vedením školy mi bylo jasné, že to nepůjde. Ve škole si nedovedli představit, že bych tam studovala. Prostě nevidomé dítě ve škole nechtěli.

Můžeš mi popsat, jak zkoušky probíhaly?

Zkoušky probíhaly formou SCIO TESTŮ. V českém jazyce mi vyučující četl zadání a já jsem z nabízených možností vybírala tu správnou. Přítomen byl ještě jeden vyučující, který kontroloval regulérnost zkoušky. V matematice mi vyučující nadiktoval příklad, já jsem si ho spočítala a vyučující zapsal do archu výsledek. Tuto formu testů jsme již zkoušeli na základní škole, nebylo to pro mě tedy nic nového.

Jak budeš řešit učebnice?

To bude docela velký problém. Nějaké učebnice mi zapůjčí z gymnázia pro nevidomé. I když to nejsou stejné učebnice, jaké budou používat moji spolužáci, budou mi sloužit jako základní osnova pro učení. Ve větší míře budu využívat diktafon a mamka mi pomůže přepisovat poznámky do Brailu. Na Matematicko-fyzikální fakultě v Praze se učím pracovat s notebookem s hlasovým výstupem.

Nebojíš se pohybu v neznámém městě?

Nebojím. Na gymnázium bude se mnou chodit spolužačka ze základní školy. Pokud to jen trochu půjde, chtěla bych s ní chodit do stejné třídy. Pohyb po městě jsem si již nacvičovala s odbornou instruktorkou prostorové orientace a samostatného pohybu. Cestu z autobusového nádraží do školy si ještě několikrát vyzkouším s rodiči.

Už víš, co bys chtěla studovat po gymnáziu?

Láká mě psychologie popřípadě speciální pedagogika. Chtěla bych pracovat s handicapovanými dětmi. Chci nějakým způsobem zúročit i svou lásku k hudbě a propojit práci s dětmi s hudbou.

Přeji ti hodně úspěchů.

7. Ukázky Kláříných slohových prací

Kdyby nástroje mluvily

Kdyby hudební nástroje uměly mluvit, měly by nejspíš krásný, tichý a zpěvavý hlas. Svě majitele by určitě přesvědčovaly, aby je nezanedbávali a pilně hráli. Dokonce by jim klidným hlasem vysvětlovaly, ve které části skladby nejvíce chybovali a snažily by se poradit hudebníkům, jak se těch chyb vyvarovat.

Nechovaly by se ale nijak přísně a pedantsky, dokázaly by ocenit snahu svých majitelů a za každou povedenou skladbu by je pochválily. Díky této vlastnosti by se pravděpodobně těšily větší oblibě zejména u malých dětí.

Spásné poselství

Příběh, který vám budu vyprávět, nenajdete v žádné knížce, přesto ho ještě nezavál čas. Klebetivé stařeny si ho při náhodných setkáních na ulici stále s oblibou vypravují. Občas k němu něco přidají, občas zase něco zapomenou. Inu, znáte to...

Téměř tři století již uplynula od doby, kdy byly Velvary podrobeny těžké zkoušce v podobě zákeřné morové epidemie. V oněch smutných a těžkých letech podlehl této strašlivé nemoci mnoho velvarských občanů, z mnoha dětí se stali sirotci... A právě tehdy se odehrál náš příběh.

Bylo deštivé odpoledne na konci dubna. Všude panoval klid. Kdyby někdo vyhlédl z okna do ulice, spatřil by jen mladou dívku jménem Blanka, která s pláčem kráčela směrem k náměstí Krále Vladislava. Cílem její cesty byl kostel sv. Kateřiny, kde se chtěla pomodlit za svou nemocnou matku.

Velice dlouhou dobu klečela před oltářem. Náhle však zaslechla hlas, který ji přinutil vzhlednout, a spatřila anděla vznášejícího se nedaleko od ní.

„Vyslyš mé poselství,“ pravil. „Vaše město bude zachráněno před zkázou jen tehdy, nechají-li radní vystavět doprostřed náměstí Krále Vladislava Mariánský sloup. Získají tím přízeň všech vyšších mocností a ty zruší morové prokletí, které nad městem visí.“

A po těch slovech zmizel.

Překvapená dívka vyběhla z kostela a zamířila přímo k Panské hospodě, kde v tu dobu sedělo mnoho lidí, kterým Blanka podrobně vyprávěla vše, co se jí toho odpoledne v kostele přihodilo. Velvarští občané jí ale nevěřili, někteří se jí dokonce vysmáli.

A v tom se stalo něco podivného. Nad Blančinou hlavou se rozzářilo zlaté světlo. Tento úkaz přesvědčil lidi o tom, že dívka mluví pravdu.

Za několik dní pozvali radní do města stavitele, který měl ono velkolepé dílo zhotovit. A od té doby se uprostřed náměstí tyčí Mariánský sloup, bdí nad městem a chrání jeho obyvatele před všemi pohromami

IV. Závěr

Bezprostřední ohrožení nedostatkem žáků škoie nehrozí. Její velká spádovost jí zajišťuje i do budoucna přísun žáků.

Pokud škola udrží trend a bude žákům a rodičům nabízet novinky typu přípravná třída, školní klub, třídy pro žáky s SPU, mikrotřídy pro žáky s poruchami chování, projektové vyučování, nebudou mít rodiče pocit, že škola nemá jejich dítěti co nabídnout.

V tomto směru musí pracovníci školy vyvíjet velkou aktivitu, aby se nedostávali do průměru a podprůměru. O to více musí být propracován Školní vzdělávací program Základní školy veV. A jeho vhodná prezentace na veřejnosti.

Zdá se, že škola se může opřít o své tradice, ale ty samotné jí nedokáží vynést mezi školy vnímané jako kvalitní. Vize spádové, ale zároveň vesnické školy musí oslovit veřejnost a probudit v ní pocit hrdosti na školu a vytvoření citového vztahu ke škoie. O toto se bude snažit nejen výchovný poradce, ale hlavně vedení školy a celý pedagogický sbor.

V oblasti práce s problémovými žáky bude důraz kladen na spolupráci školy s rodiči, formou osobního jednání.

Pro prevenci sociálně patologických jevů bude škola více využívat nabídky preventivních programů, spolupracovat se Střediskem výchovné péče – zpracování sociometrie, a s dalšími odborníky.

Nadaným žákům bude pozornost věnována formou individuálních projektů a nabídkou volnočasových aktivit v rámci Školního klubu.

Problematika volby povolání bude začleněna do výuky v rámci jednotlivých předmětů v 7.-9.ročníku, v 8.ročníku pak formou samostatného předmětu v rámci pracovních činností.

Škola bude i nadále prohlubovat spolupráci s PPP. I v příštích letech bude škola pokračovat v integraci handicapovaných žáků.

V příštím školním roce začne škola v 1.a6.ročnících realizovat výuku podle ŠVP, do kterého budou výše jmenované okruhy rovněž zapracovány.

V. Seznam použité literatury

- CAMPBELL, J.R.: *Jak rozvíjet nadání našich dětí*. Praha : Portál, 2001
- ČÁP, J.: *Psychologie výchovy a vyučování*. Praha : Karolinum, 1994
- ČÁP, J., MAREŠ, J.: *Psychologie pro učitele*. Praha : Portál, 2001
- DITTRICH, P.: *Pedagogická diagnostika*. Jinočany : H+H, 1992
- ELLIOTOVÁ, M.: *Jak ochránit své dítě?* Praha : Portál, 1997
- FONTANA, D.: *Psychologie ve školní praxi*. Praha : Portál, 2003
- HADJMOUSSOVÁ, Z.: *Úvod do speciálního poradenství*. Liberec : TU, 2001
- CHRÁSKA, M.: *Didaktické testy*. Brno : Paido, 1999
- KASÍKOVÁ, H., VALIŠOVÁ, A., A KOL.: *Pedagogické otázky současnosti*. Praha : Institut sociálních vztahů, 1994
- KALHOUS, Z., OBST, O.: *Školní didaktika*. Praha : Portál, 2002
- KOLÁŘ, M.: *Bolest šikanování*. Praha : Portál, 2001
- KOLÁŘ, M.: *Skrytý svět šikany*. Praha : Portál, 1997
- KAŠPAROVÁ, Z., HOUŠKA, T.: *Sám sebou. - Příručka pro učitele*. Praha : TH, 1996
- LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D.: *Vývojová psychologie*. Praha : Grada, 1998
- MATĚJČEK, Z.: *Dítě a rodina v psychologickém poradenství*. Praha : SPN, 1992
- MERTIN, V.: *Individuální vzdělávací program*. Praha : Portál, 1997
- MERTIN, V., STRÁDAL, J., ÚLOVCOVÁ, H., CIPROVÁ, J.: *Poradce k volbě povolání*. Praha : Dr. Josef Raabe, 2000
- NOVOSAD, L.: *Základy speciálního poradenství*. Liberec : TU, 2001
- NOVOTNÁ, M., KREMLÍČKOVÁ, M.: *Kapitoly ze speciální pedagogiky pro učitele*. Praha : SPN, 1997
- PELIKÁN, J.: *Výchova jako teoretický problém*. Praha : Amonium servis, 1995
- PELIKÁN, J.: *Výchova pro život*. Praha : ISV, 1997
- POKORNÁ, V.: *Teorie, diagnostika a náprava specifických poruch učení*. Praha : Portál, 2000
- ŘÍČAN, P.: *Agresivita a šikana mezi dětmi*. Praha : Portál, 1995
- TOMICKÁ, V., ŠVINGALOVÁ, D.: *Vybrané kapitoly k integraci ve školství*. Liberec : TU, 2002
- VÁGNEROVÁ, M.: *Psychologie problémového dítěte školního věku*. Praha : Karolinum, 2000
- VÁGNEROVÁ, M.: *Psychologie školního dítěte*. Praha : Karolinum, 1998
- VALIŠOVÁ, A., KASÍKOVÁ, H., A KOL.: *Pedagogika pro učitele*. Praha : Grada, 2007
- ZELINKOVÁ, O.: *Poruchy učení*. Praha : Portál, 1996

VI.Resumé

Projekt koncepce výchovného poradenství na základní škole ve V. vychází z teoretických základů týkajících se výchovného poradenství.

V teoretické části jsou vymezeny základní okruhy problémů, se kterými se VP na základní škole setkává. Tento teoretický rámec pak tvoří osnovu pro zpracování koncepce práce VP na konkrétní škole.

Součástí projektu jsou i dotazníky pro žáky, informační leták pro rodiče.

V bodech, ve kterých je to možné, je navržen i časový plán realizace. Teoretická část bude sloužit jako informační základna pro učitele. Při realizaci projektu je důležitá spolupráce VP, TU a ředitele školy.

V praktické části se zabývám možností integrace nevidomé dívky do základní školy. (materiální vybavení, personální zajištění, individuální vzdělávací plán, spolupráce s rodinou...)

Summary

This project issues from theoretical grounds connected with educational consultant's work. The theoretical part demarcate basic group of problems at the basic school. This theoretical frame builds syllabus of educational consultant's work at the concrete basic school. Questionnaire for scholars, leaflet with informations for parents ate the parts of this project. In points, where is possible, the timetable of realisation was proposed. Theoretical part will seves as informative base for teachers. By the realisation of this project the cooperation of educational consultant, form master, teachers and headmaster is necessary.

The practical part is about blind girl integrated at the basic school.(material equipment,teachers, cooperation of the school and her family...)

Souhlasím se zapůjčováním mé diplomové práce.

Ve Zvoleněvsi 2.6.2007

Martina Malá